

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

Peşə təhsili sahəsində
Böyük Britaniya
təcrübəsi öyrənilir

⇒ səh.3

Müəllimlərin peşəkar
kompetensiyalarını
artırmaq zərurəti

⇒ səh.4

Riyaziyyat sinifdənxaric
və məktəbdən kənar
tədbirlərdə

⇒ səh.8

“Nəsimi illi”
müəllimlərin qarşısına
yeni vəzifələr qoyur

⇒ səh.12

Dünya Bankı təhsilin keyfiyyətini testdən keçirəcək

“Təhsil sahəsində siyaset
hədəflərə uyğun olmalıdır”

Dünya Bankı, Bill və Melinda Qeyts Fondu, Böyük Britaniyanın Beynəlxalq İnkışaf Departamenti London-da keçirilən Dünya Təhsil Forumunda yeni tərəfdəşiq layihəsinə töqdim ediblər. Bir sıra ölkələr adıçəkilən qurumların hazırlanacağı alətlərdən istifadə etməklə öz təhsil sistemlərinin keyfiyyətli monitoringini heyata keçirə biləcəklər. Yeni alətlər eyni zamanda siyasetçilərə real vaxt rejimində qərarlar qəbul etməyə imkan yaratmaqla bütün uşaqların təhsil almasına töminat verəcək. Bu əməkdaşlıq “İnsan kapitalı” layihəsinin hədəflərinə nail olmağa imkan vermeklə təhsilsədə investisiyaların həcminin artırılması yönündə qlobal seydləri gücləndirəcək və iqtisadi artımı tömin edəcək.

Forumda elan olunan çoxillik tərəfdəşiq dünya ölkələrinin təhsil siyasetlərini nə dərəcədə uğurla həyata keçirməsi və hədəflərə nail olmaq yönündə səylərini izləməyə imkan verəcək. Dünya Bankı bütün ölkələrdən olan təhsil və idarəetmə üzrə ekspertlər birləşdikdə işləyərək təhsil sahəsində qlobal siyasetin monitoringinin çoxplaklı paneli çərçivəsində yeni alətlərin hazırlanmasına başlıqlı edəcək. Tezliklə panel 13 ölkədə testdən keçiriləcək və getdikcə daha çox ölkədə tətbiqi genişləndiriləcək.

⇒ Ardi səh.12

Universitetlərin transformasiyası

Ali məktəb menecmenti üçün
tədris proqramları populyarlaşır

Əhəmiyyət kəsb etmirdi. Bu gün isə mövzu dönyanın əksər aparıcı ali məktəblərlə yanaşı, bir sıra beynəlxalq təşkilatları - OECD, UNESCO, Dünya Bankını da yaxından maraqlandırır. Ali məktəblərin menecmentləri yaxşı anlayırlar ki, yalnız inkişaf və dəyişikliklər hesabına həm ölkə daxilində, həm de beynəlxalq arenada liderlik mövqelərinə yiyələnə bilərlər. Bu baxımdan, ali təhsildə inkişaf və transformasiya aparıcı universitetlərin gündəmində olan ən vacib problemlərdən biridir. Universitet transformasiya, dəyişikliklər adlı tələb edir. Bu, adı dəyişiklik deyil. Universitetlərin transformasiyası güclü, mürkəbb, müqavimet göstərən intellektual mühitdə fealiyyət modelinin

dəyişilməsi və yeniliklərin tətbiqi deməkdir. SKOLKOVO İdarəetmə məktəbinin Tədris araşdırmları programının direktoru Olqa Nazarykinskaya hesab edir ki, bu dəyişiklikləri “köhnə” sistemdə işləmiş kadrlarla həyata keçirmək mümkün deyil. Elə bir yeni nəsil liderlər yetişdirmək lazımdır ki, rəhbərlik edəcəkləri ali məktəbləri yəni orbitə çıxarmağa müvəffəq olsunlar.

Şərti olaraq “Rectorlar məktəbi” adlandırılacağımız tədris proqramlarında əsas mövzu transformasiya edilən ali məktəbin idarəe edilməsidir. Məzunluların əksəriyyəti gələcəkdə ya rektor olurlar, ya da rektorun komandasında işləyirlər.

⇒ Ardi səh.9

Tədris rus dilində aparılan məktəblərdə ikidilli təhsil modeli

Latviya hökumeti milli azlıqların məktəblərində tədrisin latış dilinə keçilən kimi, təhsilin idarə olunması prosesinə də yeni yanaşma tərzi tələb edir. Bu gerçəklilik özünü xüsusi ali məktəblərin menecmentində bürüze verir. Hazırda Qərbədə onlayn təhsil kurslarına malik olmayan ali məktəb nüfuzlu sayıla bilməz. Bakıda oturub Kaliforniya adlı təhsil almaq artıq təccüb doğurmayıcaq texniki məsələdir. ABŞ-də universitet var ki, inzibati binası yoxdur: tələbələr hər semestr fərqli şəhərlərə “ezam” edilirlər və nəzəri biliklərin əldə edilməsi ilə yanaşı, müxtəlif sferalar-

Rektorlar məktəbi

İndiyədək universitet rəhbərlərinin peşəkar hazırlığı məsələsi prioritet

dilində və xarici dilde (rus və sair) fənlərin paritet gözlənilməklə paralel tədrisi mümkün edir. Bu zaman xüsusən ibtidai sinif pilləsində rus dilində tədris tətbiqilər teşkil edir. Ümumi orta təhsilin müxtəlif mərhələlərində ana dili və ədəbiyyat, tarix, coğrafiya, musiqi, həyatı biliklər üzrə fənn və kurslar ana dilində tədris olunur və tədrisen orta siniflərə tam bilingval təlim mühiti yaranır. Şagirdlərin ingilis dili üzrə dil-danışq bacarıqları və orta təhsil müəssisəsinin kadr potensialı imkan verdiyə isə yuxarı siniflərdə üç dilde (Azərbaycan, rus, ingilis) multilingval tədris modeli tətbiq edilir. Bununla yanaşı, yuxarı siniflərdə tədrisin tam olaraq ingilis dilində aparıl-

ması üçün eksperimental məktəb və siniflərin seçilmesinə də şərait yaranır.

Bakıda bilingval təhsil modelinin tətbiqini zərurətə çevirən situasiya

Müasir təhsil modelinin tətbiqini təklif edən Telman Cəfərov hesab edir ki, paytaxtda təlim rus dilində aparılan məktəblərə və siniflərə şagird qəbulu hər il artan dinamika ilə davam edir: “Həzirlıq siniflərinə və yaşq bağçalarına builkli qəbul da göstərir ki, növbəti illərdə də paytaxt məktəblərinde rus bölməsinə qəbul azalmayacaq.”

⇒ Ardi səh.7

Bilingval təhsil modeli ana (dövlət)

İkidilli təhsil

Coxumuza da bollı olduğu kimi, iki dilin əvəzedilmə ilə istifadəsi təcrübədə “bilingvizm” (ikidillilik), iki dildə danışın “bilingval” (ikidilli) adlanır.

Bilingval təhsil modeli ana (dövlət)

“Lənkəranda ən mütəsir universiteti quracaqıq”

Natiq İbrahimov:
“LDU-da həyata keçirdiyimiz
dəyişikliklər müsbət reaksiya doğurur”

Səh.5

“Sabahın alımları” VIII Respublika müsabiqəsində 311 şagird iştirak edəcək

Cari ilin 12-14 fevral tarixlərində “Sabahın alımları” VIII Respublika müsabiqəsi keçiriləcək.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün 225 layihə töqdim olunub. Elmi Ekspertiza Komissiyasının rəyi əsasında müsabiqəyə 187 layihə üzrə 311 şagird buraxılıb. Bunnardan 63-ü fərdi, 124-ü isə kollektiv layihələrdir. İştirakçıların 83 nəfəri IX, 120 nəfəri X, 108 nəfəri XI sinif şagirdidir.

“Sabahın alımları” VIII Respublika müsabiqəsində Bakı şəhəri üzrə 116, Sumqayıt şəhərindən 34, Balakən rayonu üzrə 8, Ucar rayonundan 6, Abşeron və Şirvan rayonlarının hər birindən 4, Şəki, Qax, Cəlilabad rayonlarının hər biri üzrə 3, Lənkəran rayonundan 2, Gəncə şəhəri, Ağdaş, Xaçmaz və İsmayıllı rayonlarının hər biri üzrə 1 layihə töqdim olunub.

Müsabiqənin keçirilməsinin məqsədi ümumi təhsil müəssisələrinin IX-XI siniflərində təhsil alan şagirdlərin elmi axtarışlara celb edilməsi, onların elmi və yaradıcılıq fealiyyətinin stimullaşdırılması, elmi tədqiqat işinə meyli olan istedadlı şagirdlərin aşkar edilməsi, həmçinin yüksək elmi tədqiqat nəticələri əldə etmiş Azərbaycan məktəblilərinin seçilib ABŞ-də keçirilən İntel İSEF-Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisine göndərilməsini təmin etməkdir.

Təhsil Nazirliyinin əsas təşkilatlığı ilə 2012-ci ilən etibarən keçirilən müsabiqəyə ölkə miqyasında məraqlı ildən-ilə artıraqdadır. “Sabahın alımları” müsabiqəsi riyaziyyat, fizika, kimya, biologiya, tibb və sağlamlıq, ekolojiya, mühəndislik, kompüter elmləri üzrə keçirilir.

Birinci yarımlının yekunlarına dair Pedaqoji Şura iclasları

Ümumi təhsil müəssisələrində 2018-2019-cu tədris ili üzrə I yarımlının başa çatması ilə əlaqədar Pedaqoji Şuraların iclasları təşkil olunur.

Iclasların keçirilməsində əsas məqsəd I yarımdə görünlən işləri bir daha nəzərdən keçirmək, qarşıda duran vəzifələr haqqında fikir mübadiləsi aparmaq və kollegial qərarlar qəbul etməkdən ibarətdir.

Pedaqoji Şuraların toplantılarında məktəb direktorlarının və müavinlərinin məruzələri, sinif rəhbərlərinin hesabatları dinlenilir.

Iclaslarda 2018-2019-cu dərs ilinin prioritət fealiyyət istiqamətləri, I yarımlı ərzində təhsilin keyfiyyətinin artırılması dair görülen işlər, məktəbdaxili qiymətləndirmələrin nəticələri, dərsə davamıyyət, IX və XI siniflər üzrə buraxılış imtahanlarına hazırlıq, qarşıda duran məsələlər və digər mövzularətərafında müzakirələr aparılır, müvafiq qərarlar qəbul edilir. Müəllimləri maraqlandıran suallar cavablandırılır.

Pedaqoji Şura iclaslarının sonunda fealiyyətində fərqlien müəllimlər Fəxri fərman və təşəkkürname ilə təltif olunur.

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 31-də Almaniya Federativ Respublikasının Federal İqtisadiyyat və Energetika Nazirliyində dövlət katibi Tomas Barayın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətin qəbul edib.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 30-da “Şəhid ailəsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqədümünür artırılması haqqında” fərمان imzalayıb.
- Yanvarın 29-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrasının yekunlarına həsr olunan konfransda iştirak edib. Dövlət başçısı İlham Əliyev konfransda giriş və yekun nitqi söyləyib.
- Ölkə başçısı İlham Əliyev yanvarın 29-da “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında fərمان imzalayıb.
- Yanvarın 29-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Türkmenistan arasında imzalanmış bir sənədlərin təsdiq edilməsi barədə fərمان imzalayıb.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev yanvarın 29-da Əlet azad iqtisadi zonasının fealiyyətinin temin edilməsi üçün onun hüquqi bəzasının möhkəmləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.
- Yanvarın 29-da ölkə başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Ko-

Ismayııl Şıxlının 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2019-cu ilin mart ayında Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, istedadlı nasır, tanınmış ədəbiyyatşunas, pedaqoq və ictimai xadim, Xalq yazıçısı İsmayııl Qəhrəman oğlu Şıxlının anadan olmasının 100 illiyi tamam olur.

İsmayııl Şıxlı koloritli xarakterlər və yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərə malik surətlərə zəngin yaradıcılığı ilə Azərbaycan xalqının bədii fikir salnamesinə yeni parlaq sehifə yazmış söz ustalarındandır. Ədibin məşhur “Dəli Kür” romanı ictimai sənətdə döyüne və özündərək yol açan mühüm ədəbi-mədəni hadisə kimi qiymətləndirilmişdir. Sənətkarın klassik ərsin ənənələrini davam etdirməklə və folklor xəzinəsindən bəhrənləməklə meydana getirdiyi əsərlərə dərin heyat fəlsəfəsi öz dolğun ifadəsinə tapmışdır. Üşləbun mükəmməliyi, bədii dilin obrazlılığı, daxili aləmin təsvirinin genişliyi və elvanlılığı İsmayııl Şıxlı nəşrində xas olan səciyyəvi cəhətlərdir. Tələyülü məsələlərə münasibətdə daim vətəndaş ziyanlı mövqeyi nümayiş etdirdi. İsmayııl Şıxlının fəaliyyəti bütövlükde azərbaycanlı məfkurəsinə sədəqətin və ənənəvi dəyərlərə ehtiramın bariz nümunəsidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, müasir Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafı namətəqdirolyiq xidmətlərə göstərmış Xalq yazıçısı İsmayııl Şıxlının anadan olmasının 100-cü ildönümünü qeyd olunmasını təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Yazarlar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Xalq yazıçısı İsmayııl Şıxlının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlanıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 yanvar 2019-cu il

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-ci ildönümünə həsr olunmuş ümumtəhsil məktəb şagirdləri arasında “Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin keçirilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, dahi siyasetçi və qüdrətli dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-ci ildönümü ilə əlaqədar Ulu öndərin zəngin siyasi ərsin, şərəfli həyat və fəaliyyətinin genc nəsil tərəfindən öyrənilməsi işini daha da gücləndirmək məqsədi ilə “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasname”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-ci ildönümüne həsr olunmuş “Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsi keçirilsin.
2. Müsabiqə rayon (şəhər) və ölkə üzrə olmaqla 2 mərhələdə təşkil edilsin.
3. Müsabiqənin ilk mərhələsi 2019-cu ilin fevral-mart aylarında rayon və şəhərlərdə, ölkə mərhələsi isə aprel ayında Bakı şəhərində keçirilsin.
4. Müsabiqənin ölkə mərhələsinin iştirakçıları üçün aşağıdakı qaydada kvota müəyyənləşdirilsin:
 - 4.1. Bakı şəhərində - 12 nəfər;
 - 4.2. Gəncə şəhərində - 3 nəfər;
 - 4.3. Sumqayıt və Mingeçevir şəhərlərinin hər birində - 2 nəfər;
 - 4.4. digər şəhər və rayonların hər birində - 1 nəfər;
 - 4.5. Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyində

ki və özəl ümumi təhsil müəssisələrinin hər birindən - 1 nəfər.

5. Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi, Gəncə Şəhər Təhsil İdarəsi, rayon (şəhər) təhsil şöbələri, Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki və özel ümumi təhsil müəssisələrinin direktorları müsabiqənin ilk mərhələsini mütəşəkkil keçirmək üçün içi qrupu və münsiflər heyəti yaratsınlar, müəyyən etdikləri meyarlar əsasında iştirakçıları qiymətləndirib qaliblərin adlı siyahısını (SAA, oxuduğu məktəb, sinif və tədris dili) mart ayının 30-dək Təhsil Nazirliyinə göndərilsinler.
6. 2019-cu ildə müsabiqə “Ümummilli lider Heydər Əliyev - şərəfli ömrün salnaməsi” başlığı altında müəyyən olunmuş mövzular əsasında təşkil edilsin (1-ci elavə). Nəzərə alının ki, ölkə mərhələsinin iştirakçıları içərisində həmin mövzulardan birinin adı yazılış 12 zərfdən birini görməkələ orada qeyd olunmuş mövzu üzrə çıxış edəcəklər.
7. Müsabiqənin ölkə mərhələsi iştirakçılarının təqdimatlarının qiymətləndirilməsi meyarlari və qiymətləndirməni aparan içi qrupunun tərkibi təsdiq edilsin (2 və 3-cü elavələr).
8. Müsabiqənin qalibləri diplom, terifnamə və qiymətli hədiyyələr məlumatdır.
9. Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsi (A.Əhmədov) müsabiqənin ölkə mərhələ-

sinin nəticələri barədə əmr layihəsinin müsabiqə başa çatdıdan sonra 3 gün müddəti-ne hazırlayıb rəhbərliyə təqdim etsin.

10. Əsaslı Tikinti ve Təchizat İdarəsi (A.Əxmənov) müsabiqənin yekun tədbirinin keçirilməsi, qaliblərin mükafatlandırılması ilə əlaqədar mal, iş və xidmətlərin satın alınması üzrə lazımi tədbirlərin həyata keçirilməsimi təmin etsin.

11. Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsi (A.Əhmədov) müsabiqə ilə bağlı satın alınması tələb olunan mal, iş və xidmətlər barədə məlumatı Əsaslı Tikinti ve Təchizat İdarəsine təqdim etsin.

12. Maliyyə şöbəsi (R.Orucov) müvafiq mal, iş və xidmətlərin satın alınması ilə əlaqədar Əsaslı Tikinti ve Təchizat İdarəsinin sifarişi əsasında həmin idarəyə vəsaitin ayrılmaması təmin etsin.
13. İformasiya şöbəsi (E.Məmmədov) əmrin əlavələri ilə birlikdə “Azərbaycan müelliimi” qəzetində dərc olunması, Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsi və çoxaldılıb yerlərə çatdırılması təmin etsin.

14. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Məhəbbət Vəliyevaya həvalə olunsun.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

29 yanvar 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 1-ci elavə

“Ümummilli lider Heydər Əliyev - şərəfli ömrün salnaməsi” başlığı altında keçirilən müsabiqədə şagirdlərin təqdimat edəcəyi mövzular

1. Heydər Əliyev ideyaları - inkişafa və tərəqqiyə aparan yol.
2. Heydər Əliyevin dövlət quruculuğu, dövlətçiliyin qorunması və inkişafi sahəsində çoxəhəti fealiyyəti.
3. Heydər Əliyev azərbaycanlıq ideologiyasının banisidir.
4. Heydər Əliyevin Azərbaycanda milli təhsil sisteminin formallaşması və inkişafi sahəsində xidmətləri.
5. Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanda ordu quruculuğunun yaradıcısidir.
6. Heydər Əliyevin Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi inkişafında rolü.
7. Heydər Əliyevin Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənətinin, ölkə-

- məzdə idmanın inkişafı sahəsində xidmətləri.
8. Heydər Əliyevin gənclərlə bağlı müəyyən etdiyi dövlət siyasetinin əsas istiqamətləri.
9. Heydər Əliyevin gənclərin milli və ümuməşəri dəyərlər, dövlət rəmzlərinə hörmət və məhəbbət ruhunda tərbiyəsi istiqamətdə çəgirişləri.
10. Heydər Əliyev və Azərbaycan iqtisadiyyatının yüksəlesi.
11. Heydər Əliyevin uzağörən xarici siyasetinin nəticələri.
12. Heydər Əliyev və Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqışının nizamlanması.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 2-ci elavə

“Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin ölkə mərhələsi iştirakçılarının təqdimatının qiymətləndirilməsi meyarları

1. Təqdimatın sərbəstliyi, nitqinin səlisliyi, ardıcılılığı, ifadəliliyi, lügət ettiyətinin zənginliyi.
2. Təqdimatın maraqlı forma əsasında qurulması.
3. Çıxış etdiyi mövzu ilə bağlı dolğun və əhatəli məlumatla malik olduğunu nümayiş etdirməsi.
4. İrəli sürdüyü fikirləri faktlara əsaslandırması.
5. Təqdimatda Ümummilli liderin fikirlərinə istinad etməsi və müvafiq sitatlarını səsləndirməsi.

6. Söylədiyi fikirlərin təsir gücünü artırmaq məqsədilə ədəbi-bədii nümunələrə müraciət etməsi.
7. Ulu öndərin Vətən və xalq qarşısında xidmətləri barədə şəxsi mülahizələrini bildirməsi.
8. Təqdimati müəyyən olunmuş müddədə başa çatdırması.

Qeyd: Hər bir iştirakçının çıxışı maksimum 10 balla qiymətləndirilir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 29 yanvar 2019-cu il tarixli F-53 nömrəli əmrinə 3-cü elavə

“Ən yaxşı təqdimat” müsabiqəsinin ölkə mərhələsi iştirakçılarının təqdimatlarının qiymətləndirilməsini aparan işçi qrupunun tərkibi

- İşçi qrupunun sədri**
Məhəbbət Vəliyeva - Təhsil nazirinin müavini
- İşçi qrupunun həmsədri**
Mirzə Cəfərzadə - Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublikası Komitəsinin sədr müavini
- İşçi qrupunun məsul katibi**
Gülərə Xudiyeva - Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi

- İşçi qrupunun üzvləri**
Aydın Əhmədov - Təhsil Nazirliyinin Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin müdürü

Əsgər Quliyev - Təhsil Nazirliyinin Tədris resursları şöbəsinin müdürü

Cəsarət Valehov - Təhsil Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr sektorunun müdürü

Azad Şükürov - Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Səhnə danışıçı kafedrasının müdürü

İntiqam Cəbrayılov - Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutunun Təhsil nəzəriyyəsi şöbəsinin müdürü

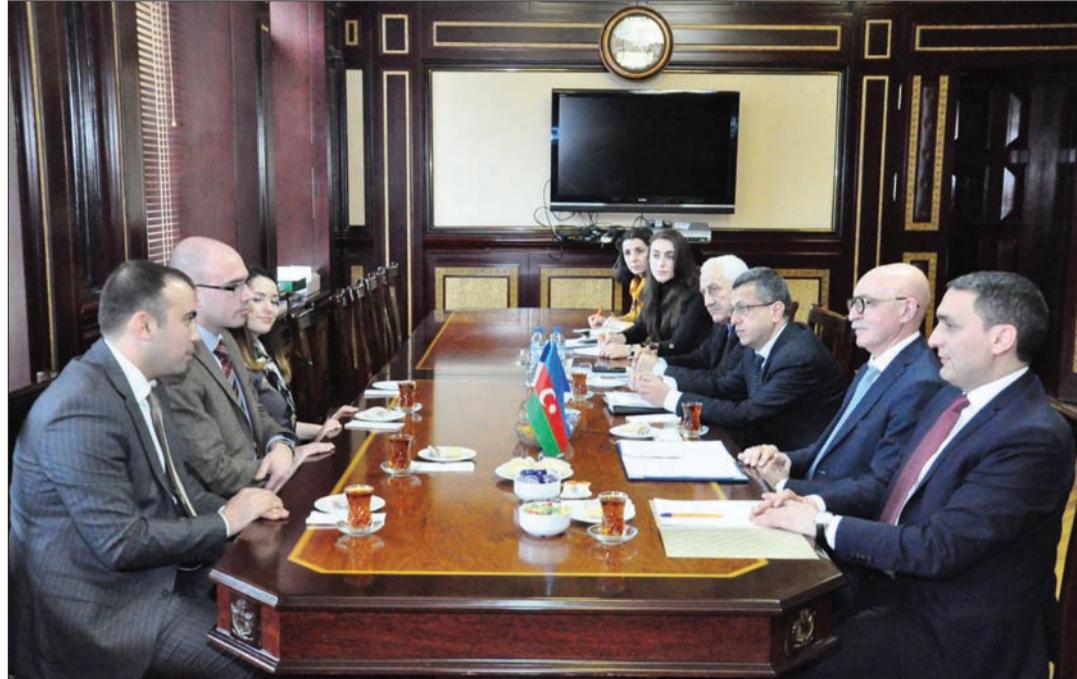
BDU Lyon 2 Universiteti ilə ikili diplom verəcək

Fransa ali məktəbləri ilə əməkdaşlıq genişləndirilir

Bakı Dövlət Universitetində Fransanın Lyon 2 Universitetinin Hüquq fakültəsinin dekanı, professor Giyoni Protyerin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş olub. Təhsil nazirinin müavini, BDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən Firudin Qurbanov Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə elm və təhsil sahəsində elde olunan nailiyyyətlər barədə ətraflı məlumat verib. Firudin Qurbanov Azərbaycanın 2005-ci ildən qoşulduğu Bolonya prosesi çərçivəsində ali təhsil sahəsində aparılan islahatlar, həyata keçirilən ikili diplom programlarının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Öten ilin mayında Fransanın Paris şəhərində Avropa Ali Təhsil Məkanı nazirlerinin konfransında iştirak etdiyini xatrladan Firudin Qurbanov tədbirin ali təhsil sahəsində növbəti 10 il üçün orta dəyərlərin müəyyənləşdirilməsi və ölkələrarası qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı baxımından səmərəli olduğunu diqqətə çatdırıb. 100 illik yubiley ərefəsində olan BDU-nun beynəlxalq əlaqələrindən danışan Firudin Qurbanov Fransa universitetləri ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Professor Giyoni Protyer Azərbaycanda, o

cümələdən Bakı Dövlət Universitetində olmasından məmənunluğunu ifadə edib, BDU ilə ilk tanışlığında xoş tövssərat yaratdıqım söyleyiб.

Görüşdə Bakı Dövlət Universitetinin Hüquq fakültəsi ilə Lyon 2 Universitetinin Hüquq fakültəsinin magistratura pilləsində "Əqli mülkiyyət hüququ" sahəsində ikili diplom programı üzrə kadr hazırlığı məqsədilə niyyət protokolu imzalanıb. Protokolda birgə müəllim və tələbə mübadilələri, program, seminar, simpozium, konfransların, "Əqli mülkiyyət hüququ" sahəsində mütəxəssis mübadiləsinin həyata keçirilmesi kimi məsələlər öz əksini tapıb.

Qeyd edək ki, 210 yaşlı Lyon Universiteti 1809-cu ildə təsis edilib. 1874-cü ildən bu universitedə Hüquq fakültəsi yaradılıb. 1960-ci illərdə həmin universitet 2 müstəqil ali təhsil müəssisəsinə ayrılb. Hazırda Lyon Universiteti Lyon 1, Lyon 2 və Lyon 3 adlı üç müstəqil ali təhsil müəssisəsindən ibarətdir. Büttövlükde isə bu şəbəkədə 127 min tələbə təhsil alır. Lyon 1 Universiteti tibb və təbiət elmlərini, Lyon 2 Universiteti hüquq, iqtisadiyyat və humanitar fakültələri, Lyon 3 Universiteti isə elmi-tədqiqat institutlarını birləşdirir. Universitetdə yeddi böyük kitabxana fəaliyyət göstərir, bir nəfər Nobel mükafatçısı var.

Peşə təhsili sahəsində Böyük Britaniya təcrübəsi öyrənilir

"British Council" təşkilatının dəstəyi ilə Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin və ixtisaslaşmış peşə təhsili müəssisələrinin nümayəndələri üçün Böyük Britaniya və Şimalı İrlandiya Birleşmiş Krallığının London şəhərinə təlim sefəri təşkil olunub.

"Bacarıqların inkişafı" mövzusunda təşkil olunan təlim sefəri Təhsil Nazirliyi ilə "British

Council" təşkilatı arasında bağlanmış əməkdaşlıq memorandumu çərçivəsində həyata keçirilir.

Təlim sefərinin əsas məqsədi peşə təhsili sahəsində bilik və bacarıqların inkişaf etdirilməsi və bu sahədə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsidir.

Təlim sefəri çərçivəsində peşə təhsili, milli

kvalifikasiyalar sistemi, işəgötürənlər tərəfdəşligin qurulması, peşə təhsili müəssisələrinin idarəedilməsi, büdcədənənar maliyyə mənbələrinin müəyyən edilməsi və idarəolunması, innovasiya və sahibkarlıq düşüncə terzinin təşviqi, sektor şuları, karyera mərkəzlərinin fəaliyyəti və iş yeri ndə təcrübənin təşkili ilə bağlı Böyük Britaniya təcrübəsi öyrəniləcək.

ADPU-ya 16 nəfər yeni doktorant və dissertant qəbul olunub

Yanvarın 29-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) 2018-ci il üçün fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura və dissertantura, elmlər doktoru programı üzrə dissertantura qəbul olunmuş şəxslərlə görüş keçirilib. "TÜRKSOY" kafedrasında keçirilən görüşdə ADPU-nun rektoru, professor Cəfər Cəfərov, elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, professor Asef Zamanov, Magistratura və doktorantura şöbəsinin müdürü, professor İbrahim Bayramov iştirak ediblər.

Rektor Cəfər Cəfərov yeni qəbul olunmuş doktorant və dissertantları təbrik edib, onlara gələcək elmi fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb. Rektor qeyd edib ki, ADPU-da yeniliklər, islahatlar, innovativ layihələr uğurla həyata keçirilir. "Bu islahatlar bütövlükdə ölkəmizdə gedən yenileşmə, müasirleşmə prosesinin tərkib hissəsidir. Təhsil xalqın, milli təkin gələcəyi üçün həlledici əhəmiyyət kəsb

edən sahədir. Təhsil ölkəmizin milli təhlükəsizlik məsələsidir. Təhsil sahəsində insan resursları böyük rol oynayır. Ölkə rəhbərliyi bizim qarşımıza müümən vəzifələr qoyub. Bu vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsində doktorantların və dissertantların qəbulu xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. ADPU-nun göstəriciləri sağlam və ədalətli rəqabət mühiti şəraitində iləndən-ile yaxşılaşır. Əsas hədəfimiz ADPU-nun regionun en güclü universitetlərindən birinə çevriləsidir. Siz daim öz üzərinizdə ciddi işləməli, əzmlə çalışmalı, Azərbaycanın ümumi inkişaf prosesinə öz təhfələrinizi verməlisiniz".

Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, professor Asef Zamanov çıxış edərək bildirib ki, fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura və dissertantura, elmlər doktoru programı üzrə dissertantura qəbul uğurla başa çatıb. Qəbulun nəticələri barədə məlumat verən professor A.Zamanov qeyd edib ki, Təhsil Nazirliyinin 30 noyabr 2018-ci il tarixli 03-11-1878/15 nömrəli məktubuna əsasən

Universitetdə onlarla görüş keçirilib

fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura və dissertantura, elmlər doktoru programı üzrə dissertantura qəbulla bağlı "Azərbaycan" qəzetinin 4 dekabr 2018-ci il tarixli 273-cü nömrəsində elan dərc edilib, 25 dekabr 2018-ci il tarixə qədər sənəd qəbulu aparılıb. Planda nəzərdə tutulmuş ixtisaslar üzrə 46 nəfərin sənədi - fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura 33, dissertantura 8, elmlər doktoru programı üzrə dissertantura 5 sənəd qəbul edilib. Fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertantura sənəd təqdim etmiş 1 nəfər sənədərini geri götürüb.

ADPU rektorunun 6 dekabr 2018-ci il tarixli 3/173 nömrəli əmrinə əsasən yaradılmış Sənəd Qəbulu Komissiyasının 28 dekabr 2018-ci il tarixli iclasının qərarına əsasən 45 nəfər qəbul imtahanlarına və müsahibələrə buraxılıb.

Rektorun 24 dekabr 2018-ci il tarixli 3/178 nömrəli əmrinə əsasən yaradılmış müvafiq komisiyalar tərəfindən 7-24 yanvar 2019-cu il tarixlərində imtahanlar və müsahibələr aparılıb. İmtahanlar və müsahibələrin nəticələri əsasında 10 nəfər fəlsəfə doktoru programı üzrə doktorantura, 5 nəfər fəlsəfə doktoru programı üzrə dissertantura, 1 nəfər elmlər doktoru programı üzrə dissertantura qəbul olunub.

Professor A.Zamanov çıxışının sonunda yeni qəbul olunmuş doktorant və dissertantların özünləri doğruldacaqlarına inamını ifadə edib və onlara uğurlar arzulayıb.

Doktorant və dissertantlar çıxış edərək qəbul prosesinin düzgün, ədalətli və şəffaf keçirilməsinə görə ADPU-nun rəhbərliyinə təşəkkür ediblər.

Sonda vəsiqələr verilib, xatirə şəkli çəkdi-

Tacikistanın səfiri ilə görüş

Azərbaycanda təhsil alacaq tacikistanlı tələbələrin sayı artırılacaq

Təhsil nazirinin müavini, Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsini icra edən Firudin Qurbanov Tacikistan Respublikasının ölkəmizdəki fəvqələdə və səlahiyyətli səfiri Rustam Soliyev ilə görüşüb.

Firudin Qurbanov ölkələrimiz arasında mövcud olan dostluq, qardaşlıq əlaqələrinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən elm və təhsil sahəsində inkişaf etdiyini bildirib.

Son illər təhsil infrastrukturunun müasirşədirilməsi istiqamətində görülen işlər, "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verən Firudin Qurbanov qeyd edib ki, Dövlət Strategiyasında təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, təhsili idarəetmə sisteminin yenidən qurulması, kadr hazırlanğının gücləndirilməsi, müəllimlərin peşəsinin nüfuzunun artırılması, müəllimlərin karyera inkişaf və fəaliyyətin stimulasiyası, müasir təsəkkürlü Azərbaycan vətəndaşının yetişdirilməsi əsas hədəflər kimi götürülür. Strategiyanın reallaşdırılması təhsilin məzmunun mənimsənilməsini təmin edən səriştli təhsilşəvərlərin formalşdırılmasına, təhsildə nəticələrə görə cavabdeh, şəffaf, səmərəli tənzimləmə və idarəetmə mexanizmlərinin, müasir tələbələr uyğun və ömürboyu təhsili təmin edən təhsil infrastrukturunun formalşdırılmasına zəmin yaradacaq.

Son 10 ilde Azərbaycan təhsilində ciddi islahatların aparılmasına, təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsi namənən görülen işlər diqqət çəkən Firudin Qurbanov, eyni zamanda, bu il 100 illiyini qeyd edəcək Bakı Dövlət Universitetinin innovasiya, yaradıcılıq, akademik tədqiqat böyük təhfələr verən, yüksəkxitəsli kadrlar hazırlayan müasir elm və təhsil mərkəzi olduğunu bildirib.

Firudin Qurbanov Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamı qeyd edərək yubiley tədbirlərinin YUNESKO, ISESKO və digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən keçirilməsi haqqında qarşaların qəbul olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

Tacikistan Respublikasının ölkəmizdəki fəvqələdə və səlahiyyətli səfiri Rustam Soliyev göstərilən diqqətə görə Firudin Qurbanov dərin minnətdarlığını bildirib və ölkələr arasında qardaşlıq münasibətlərinin inkişafından dəməş. Tacikistan Respublikasında aparılan islahatlar və yeniliklər haqqında məlumat verən səfir Rustam Soliyev Azərbaycan ali təhsil ocaqlarında təhsil alan tacikstanlı tələbələr barədə dənişəraq növbəti tədris ili üçün bu tələbələrin sayının artırılacağına ümidiyər olduğunu bildirib. Bakı Dövlət Universitetini tələbələri ilə görüşmek istəyini bildirən səfir göləcək BDU-də Tacikistan Respublikası guşosının yaradılması təklif edib. Səfir Rustam Soliyev 2012-ci ilde Tacikistan Dövlət Universiteti ilə Bakı Dövlət Universiteti arasında imzallanmış müqaviləni xatırladıq, bu istiqamətdə işlərin davamını, müqavilələrin yenilənməsi və birgə layihələrin hazırlanmasını vurğulayıb. Ölkələrimiz və ali təhsil müəssisələrimiz arasında ikitərəfli münasibətləri yüksək qiymətləndirən səfir təhsil sahəsində, o cümlədə BDU ilə Tacikistan Respublikası universitetləri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində birgə fəaliyyətin gücləndirilməsinə əmin olduğunu bildirib.

"UNEC Extern" də sahibkara "online" təlim verilib

Seminara 800-dən çox iştirakçı qatılıb

"UNEC Extern" Mərkəzində mikro, kiçik və orta sahibkarlar üçün vergi qanunvericiliyinə tətbiq edilmiş deyisişikliklərlə əlaqədar iqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Business İnkışafı Agentliyinin təşkilatçıları, Vergilər Nazirliyinin və UNEC-in dəstəyi ilə 800-ə yaxın sahibkar üçün seminar keçirilib. Ölkənin 8 rayonunda fəaliyyət göstərən sahibkarların iştirak etdiyi seminar ən müasir texnoloji avadanlıqlarla təchiz edilmiş "UNEC Extern" Mərkəzində canlı bağlantı rejimində baş tutub. Sahibkarlardan canlı bağlantı zamanı daxil olan suallar cavablandırılıb.

Dünyanın aparıcı universitetlərinin təcrübəsi əsasında layihələndirilmiş "UNEC Extern" Mərkəzinin üstünlükleri sırasına "online" dərəcə istenilən yerdən qoşulmaq, müəllimlə "online" səsli vermək, "online" müzakirelərdə iştirak etmək, mühazirelərin video bazasına istenilən vaxt və istenilən yerdən yenidən baxmaq və gün ərzində 9-12 min tələbəyə təhsil vermək imkanları daxildir.

"Lənkəranda ən müasir universiteti quracağı"

I hissə

Lənkərən Dövlət Universitetinin fəaliyyəti müstəqillik dövrünü əhət etdi, inkişafı son illerde Azerbaycanda, o cümlədən təhsil sahəsində gedən böyük prosesin nöticəsidir. Universitetdə inkişafın var verən işə rektor əvəzi, riyaziyyat üzrə elmlər doktoru, professor Natiq İbrahimovdur.

Rektor vəzifəsinə icra etməyə başlayandan keçən müddət-də Lənkərən Dövlət Universitetində görülen işləri indi ölkəmizin ən sanballı, nüfuzlu, hətta adı beynəlxalq reyting cədvəllərinə düşən universitetləri ilə müqayisə etmək mümkündür.

LDU-da rektor vəzifəsinə icra edən Natiq İbrahimov "Azərbaycan müəllimi" qəzeti vəzifəsinin icrasına başla-yandan bəri qarşısına çıxan problemlərdən, universitetin hə-yatında baş verən yeniliklərdən, dəyişən təhsil mühitindən danışır.

Ruhiyə DAŞSALAHLİ

Tələbələrimizi əsl təhsil ab-havasında qəbul etdik

- Artıq 3 ilə yaxındır ki, Lənkərən Dövlət Universitetinə rəhbərlik edirsiniz. Qarşınıza qoyduğunuz hədəfə nail ola bilirsiniz?

- Lənkərən Dövlət Universiteti 1991-ci ildə BDU-nun filialı kimi, 1992-ci ildə Universitet kimi fealiyyət göstərir. Ancaq bir neçə il öncəsində qədər universitetin həm maddi-texniki bazasında, həm kadr potensialında, həm də laborator təchizatında, eləcə də təhsilin keyfiyyətində ciddi çatışmazlıqlar mövcud idi. 2016-ci ildə universitetə göndəriləndə qarşılıq məqsəd qoyulmuşdu ki, bu vəziyyəti dəyişim. Lənkəranda bir universitet ol-dukğu bu təhsil müəssisəsinin fealiyyətindən aydın görünməlidir. O qədər problem vardi ki, həlli-nə hansından başlayacağımı qərər verməkdə çətinlik çəkirdim. Çünkü həllini gözleyən problemlərin hər biri bir universiteti ayaga qaldırmış üçün çox önemli idi. Təsəvvür edin ki, bir korpus vardi, hətta üçnövbəli sistemlə də orada tələbələri yer-leşdirmək mümkün deyildi. Yer çatışmazlığı bu korpusla bağlı yeganə problem deyildi. Ətrafa yayılan xoşagelməz iş səbəbindən oturub iş görmək mümkün deyildi. Təhsilin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində nəzərdə tutduğumuz böyük islahatları bir kənarə qoyub bu problemin həllindən başlamalı olduq. Belə bir şəraitdə necə keyfiyyətli təhsil vermək olar ki? Üfünətin mənbəyini araşdıranda öyrəndik ki, sen demə, çirkək suları binanın zirzəmisi axır. Odur ki, yay semestri başlayan kimi həmin binanın ve mikrorayonda yerləşən yararsız binanın əsaslı təmirinə başladıq. Yeni tədris iline mövcud binanın təmiri, ikinci tədris korpusunun açılışı ilə başlıq və növbəti dörs ilinə təmiri başa çatdırıb tələbələrimizi əsl təhsil ab-havasında qəbul etdik. Amma yer çatışmazlığını həll etmək mümkün olmadı. 2018-ci ildə də bu problemi həll etmək üçün yollar axtardıq. Mövcud binanın yanında əlavə korpus tikmek üçün imkan vardi və bu imkandan yararlanmağa qərar verdik. Tikintiyo başlamış üçün söküntü işləri başladı. Çünkü orada yarımtikili vardi. 80-ci illərdə texnikum üçün tikilən bina yarımcıq qalmışdı. Yarımcıq binanı kol-kos basmış, köhnə armaturlar, betonlar yıgilıb qalmışdı illərlə. Təsəvvür edirsinizmi, həmin tör-töküntünün altından ne qədər ilan çıxdı? Tə-

mizlik işləri xeyli vaxt apardı. Sonra yeni korpusun tikintisine başla-diq. Planumiza görə, növbəti tədris ilinə iki yeni korpus təhvil verəcəyik. Həm birinci korpusa əlavə olaraq tikilən, barəsində damıdıgımız bu bina hazır olacaq, həm də yataq-xana ilə eyni yerde tikilməkdə olan tədris korpusu. Bu binanın da tikintisinin başlanması oradakı söküntü işlərinə görə xeyli gecikdi. Ancaq hesab edirəm ki, həmin binanı nə-zərdə tutuldugu vaxtda istifadəyə vermek mümkün olacaq.

- Təcrlübənizdən belə görünür ki, burada daş üstə daş qoymaq üçün əvvəlcə sökmək lazımlı gibid?

- Söz ki, sökülməkdən düşdü, sökülməcən daha bir binamız da var-dı. Universitetin çox bərabər vəziyyətdə olan qonaq evi sökülməliydi. Bunun üçün FHN-ə müräciət etdik, ancaq köhnə bina olmasa səbəbindən rədd cavabı aldıq. Macbur olub binanı temir etdik. Həmin binanı Turizm fakültəsinin turizm bazasına əvvəldik. Qonaq evi hazırlıda turizm bazasından əlavə, həm də otel kimi fealiyyət göstərə bilər. Otellə bağlı da çox böyük planlarımız var. Hazırda respublika və beynəlxalq məqyaslı hər hansı tədrib keçirək, qonaqlarımızı burada tam yerləşdirmək imkanımız var. Bunu 2017-ci ilin yayında sinədan da çıxartdıq. Universitetin təşkil etdiyi beynəlxalq tədbirə qatılmaq üçün xaricdən gələn bütün qonaqlarımızı burada yerləşdirdik. Düzdür, otel kimi hələlik tam gücü ilə işləmir, universitetin xeyrində qazanc getirir. Ancaq gələcəkdə buna nail olacağımızı düşünürəm. Nəzərdə tutmuşuk ki, müdüründən və təmizlik işçilərindən savayı bütün işləri tələbələrimiz görsün. Tələbələrimiz tyutor xidməti yaratdıq. O vaxta qədər bu təhsil müəssisəsində tyutor xid-

da azı bir dəfə görüşürəm. Cəmiyyətdə olan sığnalları birgə müzakirə edirik və işimi ona uyğun quraram. Gördüyüümüz işlərin necə qarşılantı strukturunu təqdim etdik. Həmin struktur daxil olan bölmələrin əsasna-mələrini yazıb təsdiq etdik və hər birinə öz əsasnamasını təqdim etdik. Universitetin kafedraları ixti-saslarla uyğunlaşdırıldı. Bu struktur islahatları ilə yeni universitet həyatının əsasını qoymuş. İndi hər kəs öz işini, vəzifəsini, mesuliyyətini bilir. Bu struktur həm də optimallıdir. Ona görə xərclərimiz də qənaətlə olur. Yəni, heç kimi işdən çı-xartmadan strukturunu optimallaşdırıq. Bu islahatlar çərçivəsində tyutor xidməti yaratdıq. O vaxta qədər bu təhsil müəssisəsində tyutor xid-

da azı bir dəfə görüşürəm. Cəmiyyətdə olan sığnalları birgə müzakirə edirik və işimi ona uyğun quraram. Gördüyüümüz işlərin necə qarşılantı strukturunu təqdim etdik. Həmin struktur daxil olan bölmələrin əsasna-mələrini yazıb təsdiq etdik və hər birinə öz əsasnamasını təqdim etdik. Universitetin kafedraları ixti-saslarla uyğunlaşdırıldı. Bu struktur islahatları ilə yeni universitet həyatının əsasını qoymuş. İndi hər kəs öz işini, vəzifəsini, mesuliyyətini bilir. Bu struktur həm də optimallıdir. Ona görə xərclərimiz də qənaətlə olur. Yəni, heç kimi işdən çı-xartmadan strukturunu optimallaşdırıq. Bu islahatlar çərçivəsində tyutor xidməti yaratdıq. O vaxta qədər bu təhsil müəssisəsində tyutor xid-

Universitet saat mexanizmi kimi işləyir. Artıq tədris proqramı da dəyişdirilərək müasir proqramlara uyğunlaşdırılır. Bəzi ixtisaslar üzrə isə BDU, ADPU, ADIU, ADNSU ilə eyni proqram üzrə mütaxəssis hazırlığı aparılır. Növbəti semestrən isə ADIU ilə müəllim və tələbə mübadiləsinə qərar verilib. Ancaq tətbiq etmək istədiyimiz çox şey qalib. Yavaş-yavaş Lənkəranda ən müasir universiteti quracağıq.

mətinin nə olduğunu belə bilmirdilər. Bakıdan müəssisəsə dəvet edib kurslar təşkil etdik. 2 aylıq kurs nöticəsində sertifikat alanları işə gö-türdük. Düzdür, işə götürürən həmin şəxslər bu sahədə təkmilləşdən sonra digər universitetlərə getdilər. Bu da normaldır. Əsas odur ki, universitet bu sahədə də kadr yetişdirmiş oldu və gedən kadrlara görə özümüzədə boşluq yaranmadı. Çünkü artıq universitetin tyutor xidməti qurulub, elektron sisteme keçilib. Universitet saat mexanizmi kimi işləyir. Artıq tədris proqramı da dəyişdirilərək müasir proqramlara uyğunlaşdırılır. Bəzi ixtisaslar üzrə isə BDU, ADPU, ADIU, ADNSU ilə eyni proqram üzrə mütaxəssis hazırlığı aparılır. Növbəti semestrən isə ADIU ilə müəllim və tələbə mübadiləsinə qərar verilib. Ancaq tətbiq etmək istədiyimiz çox şey qalib. Yavaş-yavaş Lənkəranda ən müasir universiteti quracağıq.

- Yeni standartlara uyğun tədris planları işlənilməli idi. Ali təhsil müəssisələrində həyata keçirilən və artıq köhnələn bir çox töbəklər Lənkərən Dövlət Universitetinə hələ gelib çatmadı. Özünüz təsəvvür edin, yenice rektor vəzifəsinin icrasına başlamışam, laborantlardan biri yarımdən icazə almaq üçün qəbulə gəlib. Təəccübləndim ki, icazə üçün rektora müraciət etmək lazımdır? Gördüm ki, bu təhsil

- Mənim məsləhətçi müşavirim var - professor Mikayıl Məhərrəmov. Tədrisə bağlı məsololordən tədris işləri üzrə prorektorla müzakirə edib qərar verirəm. Bir çox halarda icmatı Şuranın sədri ilə məsləhətələmələrimiz olur. Onunla ay-

Natiq İbrahimov: "LDU-da həyata keçirdiyimiz dəyişikliklər müsbət reaksiya doğurur"

edim ki, universitetimizdə olan kimya və biologiya üzrə müəllim hazırlığını təmin edən laboratoriya-lar ölkənin digər ali təhsil müəssisələrinin heç birində yoxdur.

- LDU-da neçə ixtisas üzrə tədris təşkil edilib?

- Hazırda universitetimizdə 27 ixtisas üzrə tələbə, 19 ixtisas üzrə magistr hazırlığı həyata keçirilir. 2017-2018-ci tədris ilindən 12 ixtisas üzrə doktorantura və dissertantura pillələrində də təhsil təşkil olunub. Ölkə rəhbərinin təşpisini ilə LDU-ya aqrar və kənd təsərrüfatı ixtisasları da verilib. Regionlara inkişafını təmin etmək istiqamətində hazırlığı həyata keçirilecek həmin ixtisaslar üzrə təhsilin təşkilini semoroliləşdirmək məqsədi ilə Rusiya istehsalı olan cərrahiyə kabini təməlin. 4 yeni laboratoriya qurulub. "Baytarlıq", "Qida məhsulları texnologiyası", "Qida təhlükəsizliyi və ekologiyası" laboratoriyaları İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, torpaqşuraslıq, qida mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələrin istifadə edəcəyi tətbiqəri İngiltərə, Amerika, Çin, Rusiya istehsalı olan cihazlar-la tam təchiz olunub. Qida və qida təhlükəsizliyi laboratoriyaları qida mühəndisliyi ixtisası üzrə kadrların hazırlanması məqsədi ilə qurulub. Baytarlıq, aqronomluq, tor

YUNESKO-nun “Qlobal məqsədlər” dərsləri

Hamı üçün təmiz su

Mövzu: Hamı üçün təmiz su

Fənn: Həyat bilgisi, Coğrafiya

Təlim məqsədi:

Məşğələrin sonunda şagirdlər:

- * Suyun çirkənməsinin nə olduğunu bileyək;
- * Suyun çirkənməsinin bəzi səbəbləri niyrənəcək;
- * Təmiz sudan istifadədə ümumdünya bərabərsizliyini təsvir edəcək.

Hərəkət:

- * İki fincan su hazırlayın (təmiz və çirkli), şəffaf qabdan istifadə edin ki, su görünsün.

* Çirkənmiş və təmiz su təsvirlərini proyektorda göstərin və ya çap edin (*şəkillərə bax*).

* Suyun çirkənməsinin səbəbləri barədə məlumatı proyektorda göstərin və ya çap edin (*əlavə 2*).

* Təqdim olunan xəritəni proyektorda göstərin və ya çap edin.

* Bütün şagirdlər dənən xəritəsindən istifadə imkanı yaradın.

Ümumi vaxt: 60 dəq.

Yaş həddi: 8-14 yaş.

Təlim tapşırığı - 5 dəq.

İki fincana su doldurun (təmiz və çirkli).

Şagirdlərdən cütlərdə işləmək və öz fikirlərini bölüşməyi xahiş edin. Fincanlar arasında hansı fərqi duydularını şagirdlərdən soruşun. Hansı fincandakı su istifadə üçün daha təhlükəsizdir? Niyə? Fincandakı sudan istifadənin nöticələri hansılardır?

Verilmiş suallara cavab almadan önce şagirdlərə düşünmək üçün 1 dəqiqə vaxt verin. Sonra şagirdlər cütlüklərə bölnürək fikirlərini və cavablarını tərfədəşlər ilə müqayisə etməlidirlər. Nəhayət, şagirdlərdən fikirlərini sınıfla bölməyi xahiş edin.

Diferensiasiya və alternativ tapşırıqlar

Alternativ tapşırıq olaraq şagirdlərə cavabları və müşahidələrini öz dəftərlərində və ya vərəqlərde yazmağı təklif edin. Vərəqləri dərsin axırına qədər saxlayın ki, şagirdlər öyrəndikləri və gördükleri mövzuya fikirleşsinlər və ya hansısa cavabın dəyişdiyi bilsinlər.

Təlim tapşırığı - 10 dəq.

Suyun çirkənməsi anlayışını izah edin və ya əyani surətdə göstərin. Məsələn, “Suyun çirkənməsi ele vəziyyətdir ki, bu zaman istenilən su mənbəyinə (çaylar, göllər, okeanlar) canlı varlıqlar üçün ziyani olan maddələr düşür”. Suyun çirkənməsinə heç de həmişə görmək mümkün olmadığını izah edin.

Təmiz və çirkənmiş su şəkillərini nümayiş etdirin (*şəkillərə bax*). Şagirdlərdən şəkilləri müqayisə etməyi xahiş edin. Onlar bu şəkilləri hansı sözlərlə təsvir edərəklər. Şagirdlərə harada təmiz və harada çirkən suyun təsviri olunduğu yeri müyyəyen etməyi təklif edin.

Müəllim olaraq sizin şagirdlərin müsbət enerjisini düzgün istiqamətləndirmək və onları aciz olmadıqlarına, dəyişikliyin mümkün olduğuna inandırmaq imkanınız var. “Design for Change” hərəkatı tərəfindən keçirilən “Mən bacarıram” məktəb müsabiqəsi uşaqları əməkdaşlığı çağıraraq öz mühitlərində dəyişikliklər etməyə və öz təcrübələrini dünyadakı uşaqlarla bölməyə davət edir.

Diferensiasiya və alternativ tapşırıqlar

Şagirdlərə çirkli su şəkilləri ilə bağlı sual vermələrini təklif edin.

Təlim tapşırığı - 15 dəq.

“Əlavə 2”-dəki paylama materiallarını bölgüsürün və şagirdlərə suyun çirkənmə səbəbləri ilə tanış olmağı təklif edin. Şagirdlərə suyun çirkənmə səbəblərinin zərərin miqyasına görə sıralamağı təklif edin (kəsib onları partanın üzərinə düzəmk və yərvəqdə yazmaq olar).

Tapşırığın məzgi from ondan ibarətdir ki, şagirdlər müxtəlif səbəblər, fikirlər irəli sürmək və yalnız düzgün cavab vermək deyil, həmçinin öz seçimlərini izah etməyə hazır olmaları təklif edilir. Sonra bir neçə şagirddən öz ideyalarını siniflə bölmələri xahiş olunur.

Təlim tapşırığı - 25 dəq.

Dünyada təmiz suya əli çatmayan insanlar var. Bunun bir sira səbəbləri var və suyun çirkənməsi onlardan biridir.

Dünyanın təmiz su hövzələrini göstərən xəritəsini paylayın və ya ekranşa şəklini göstərin. Izah edin ki, xəritədə insanları dəyişdiyi bilsinlər.

Yer küresində təmiz sudan istifadə imkanları göstərilir.

Şagirdlərdən aşağıdakı suallara cavab verməyi xahiş edin. Yəqin ki, onlara ölkələrin adı olan adı dünya xəritəsi lazımlıcaq:

- * Onların ölkəsi harada yerləşir? Təmiz su yerləşməsini göstərən xəritədə həmin ölkəni tapın.
- * Təmiz sudan yaxşı istifadə imkanları olan ölkələr harada yerləşir? Cavab verərək qitələrin və cəhətələrin adlarını istifadə edin.
- * Təmiz sudan daha az istifadə imkanları olan ölkələr harada yerləşir? Cavab verərək qitələrin və cəhətələrin adlarını istifadə edin.
- * Bütün dünya üzrə təmiz sudan istifadə

öz mühitlərində dəyişikliklər etməyə və öz təcrübələrini dünyadakı uşaqlarla bölməyə davət edir.

Başlamaq üçün www.dfcworld.com saytına daxil olun.

“Design for Change”in dərslər və ya şagirdlərə sərbəst fealiyyətləri üçün www.globalgoals.org/worldslargestlesson saytına daxil olun.

Əlavə 2.

Su çirkənməsinin səbəbləri

- * Bulaqlara və çaylara axıdılan zibil tulantısı.

* Dağ mədənlərində fealiyyət zamanı çaylara və bulaqlara axıdılan kimyəvi maddələr.

* Güclü yağışlardan sonra bulaq və çaylara axan torpaq.

* Fermer təsərrüfatlarının bulaqlara və çaylara axıdılan tullantıları və kimyəvi maddələri.

* Müəssisələrdən bulaq və çaylara axıdılan isti su.

* Havada yağış damcıları ilə qarışan ziyanlı tüsürlərin mənbəyini olan maşınlar, təyyarələr və elektrik istehsalı məqsədləri üçün yandırılan faydalı qazıntılar.

* Bəzen su mənbələrinə sızan torpaqdakı zərərlər kimyəvi maddələr.

* İri su hövzələrinə düşən plastik torbalar.

* Evde istifadədən sonra borulardan torpağa sızan məişət kimyası.

* Paltar istehsalında istifadə olunan boyaların bulaq və çaylara axıdılması.

* Təmiz su ilə qarışmış təmizlənməmiş məişət axıntı suları.

* İnsanların və heyvanların sudan birgə istifadə etməsi; onların ifrazatlarının su ilə qarışması.

* Tankerlərdən okeana neft axıntıları.

* Okean və göllərə atılan zibil.

* Yemək hazırlanması zamanı çanaqda yuyulan yağ.

Əhalinin say faizi nəzərə alaraq 2010-cu il üçün tekmilləşdirilmiş içməli su mənbələrinə qırçıksı eks etdirən və su ehtiyatlarının öz eksini tapdıgı dünya xəritəsi (xəritəyə bax).

Əlavə resurslar:

Suyun çirkənməsi barədə məlumatlar: www.eschooltoday.com/pollution/water-pollution/what-is-water-pollution.html

“Suyun çirkənməsi içməli sudan istifadəni azaldır və su da yaşayan orqanizmləri təhlükə altında qoyur. Suda yaşayan orqanizmlərin və bütövlükə ekosistemin qorunmasını təmin etmək üçün ciddi tədbirlər lazımdır”.

**Kollarız Abalu Abudca,
Ladela orta məktəbinin müəllimi.
Nigeriya**

* Uşaqlar üçün suyun çirkənməsi barədə məlumatlar: www.water-pollution.org.uk/

* Suyun çirkənməsi barədə video: www.youtube.com/watch?v=lgLIMaZAJj0

* “Creek Freaks” hərəkatdan su müdafiəçilərinin videosu: www.youtube.com/watch?v=MLKsifjwPG4

* Su ilə bağlı oyun və tapşırıqlar:

* Şagirdlər üçün: www.water.epa.gov/learn/kids/drinkingwater/kids_4-8.cfm

* Müəllimlər üçün: www.water.epa.gov/learn/kids/drinkingwater/teachers_4-8.cfm

* Su süzülməsi üzrə eksperiment və animasiya çarxi: www.epa.gov/safewater/kids/flash/flash_filtration.html

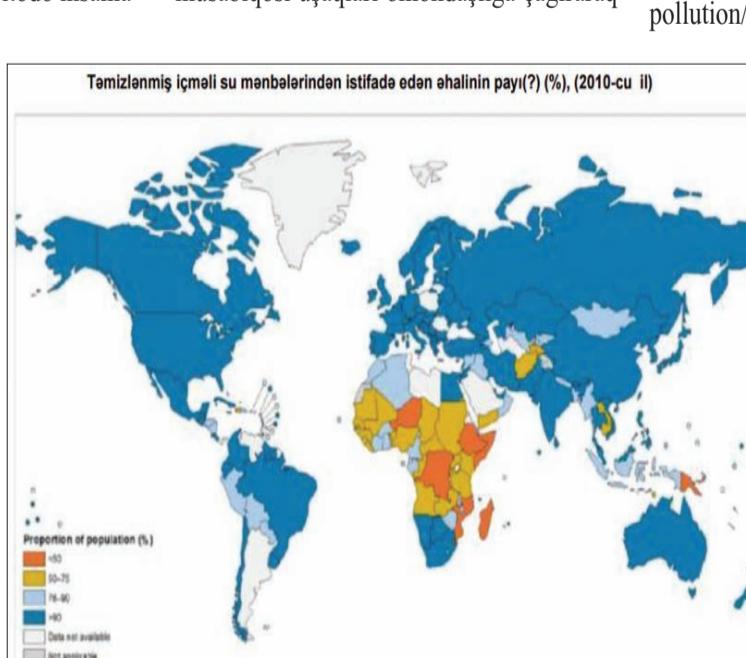
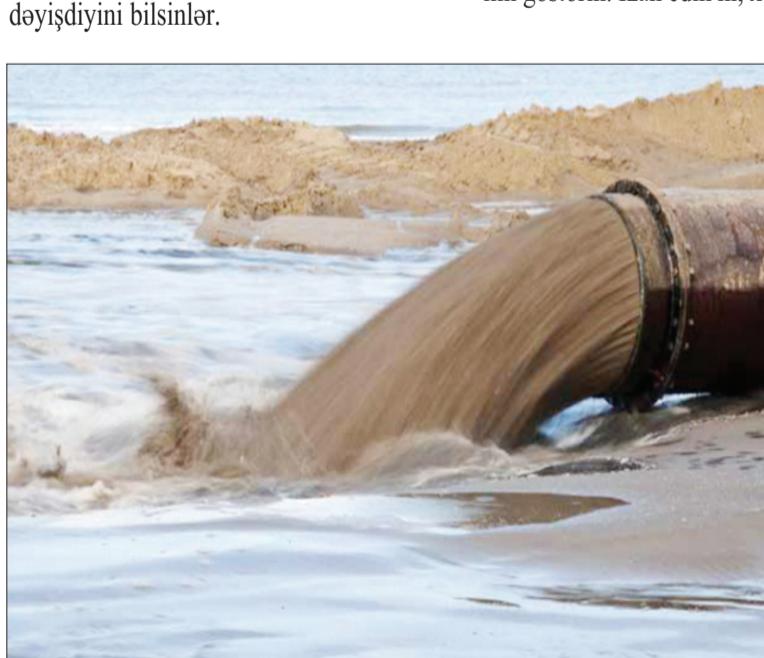
* Eksperimentin videosu: www.youtube.com/watch?v=OMZpzcltQkc

* Sudan xlorun təmizlənməsi üzrə eksperiment: www.education.com/science-fair/article/water-purification-filtration/

* Suyun çirkənməsi barədə əlavə saytlar: www.eschooltoday.com/pollution/water-pollution/what-is-water-pollution.html

* www.water-pollution.org.uk/

Qeyd: Xatrladırıq ki, müəllimlər YUNESKO-nun “Qlobal məqsədlər” dərslərini müənəsib bildikləri və ya imkanları olduqları vaxt keçə bilərlər. Təqdim olunan materialları dərsləri keçməkdə müəllimlər kömək edər. Onlar materialları tədris əsaslarına və məktəb şəraitinə uyğunlaşdırıb istifadə etməkdə də müştəqildirlər. Materiallar 8-14 yaş uşaqlar üçün hazırlanısa da onları istənilən yaş qrupuna uyğunlaşdırıb olar.

Universitetlərin transformasiyası

Ali məktəb menecmenti üçün tədris proqramları populyarlaşır

➡ Əvvəli səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Proqrama real böhranlı situasiyaların analizi, vəziyyətdən çıxışa dair qeyri-standart yolların birgə layihələndirilməsi, strateji düşüncənin inkişafı və dəyişikliklərə psixofizički hazırlığın təbiyəsi kimi mövzular daxildir. Ekspertlərin fikrine, idealda bu növ yanaşma inkişaf üçün intellektual bazanın formalşamasını təmin edir.

Təcrübə göstərir ki, bu program kifayət qədər uğurlu olsa da, heç da bütün məzunlar üçün eyni müsbət effektə yekunlaşdır. Bir sıra menecerlər, yaxud rektorlar doğma universitetdə döndükdə bir müddət önce tərk etdikləri gerçəkliliklə yenidən üz-üzə gelib belə suallarla qarşılaşırlar: dəyişikliklərə həqiqətən ehtiyac var mı? Belə hər şey necə varsa elə də qalsın? Statistika göstərir ki, əksəriyyət keçdiyi proqrama rəğmən rəhbəri olduğu ali məktəbin dəyişilməsinə risk etmir. Əslində, nəzəriyyədə, modellərdə bütün cavablar var. Reallıqda tətbiq etməkdə isə çatınlıklar yaranır. Problem nədədir? Daha doğrusu, kimdədir? Menecerin özündə. O, özü daxilən dəyişilməsə, rəhbəri olduğu ali məktəbin transformasiyasını da həyata keçirə bilməyəcək.

Ön sıraya proqram iştirakçısının nəticəyə görə məsuliyyəti amilin çıxır. Tədris prosesi nə qədər zəngin məzmunlu olsa da, belə, transformator passiv mövqə tutsa, proqram ondan yan keçəcək. Praktikanın çıxış etsək, bu istiqamətdə üç mühüm maneəni qeyd etmək lazımdır: qorxu, məhdudiyyət və kommunikasiyanın kəsilməsi.

Inkişaf yoluna qədəm qoymusansa...

Qorxu heç nəyi dəyişməmək üçün ən yayılmış səbəbdür. Qorxunun iki növünü araşdırıb ilər: şəxsi və sosial. Sonuncu adətən özünü kollektiv və ya komanda ilə müsəbatlərdə göstərir. Başlıca şəxsi qorxu özünü dəyişmək qorxusudur. Bir çox hallarda rəhbərlər belə bir reallıq arxasında gizlənlərlər: kollektivi və idarəni

dəyişərəm, özüm dəyişə bilmərəm. Dərk etmək lazımdır ki, əger son köklü dəyişikliklərə rəhbərlik edə bilmirsənə, deməli, problem təşkilatda və onun üzvlərindən deyil, özünün dəyişikliklərə şəxsi psixofizički hazırlığının olmamasındadır. Dəyişməlisən! Düşüncə tərzin, fəaliyyətin, ünsiyyət tərzin, hətta özəl həyatın belə dəyişilməlidir. Inkişaf yoluna qədəm qoymusansa, bilməlisən ki, iş vaxtı 18:00-da bitir, əncəq son rəhbərlik etdiyin layihəni unutmursan. O, bir növ sənin "övlad"ına çevirilir.

Tez-tez izlənən başlıca *sosial qorxu* etrafına güclü adamlar toplamaq qorxusudur. Ola bilsin bu, postsovet məkanının ümumi problemidir, çünki ona bu məkanda çox rast gəlinir: güclü rəhbər bütün problemləri yalnız özü, fərdi qaydada həll edə bilər. Bir çox hallarda rəhbərlər məsuliyyəti paylaşa bilmirlər, çünki bu, tek peşə deyil, həm də özəl məsələdir.

Tez-tez izlənən başlıca sosial qorxu etrafına güclü adamlar toplamaq qorxusudur. Ola bilsin bu, postsovet məkanının ümumi problemidir, çünki ona bu məkanda çox rast gəlinir: güclü rəhbər bütün problemləri yalnız özü, fərdi qaydada həll edə bilər. Bir çox hallarda rəhbərlər məsuliyyəti paylaşa bilmirlər, çünki bu, tek peşə deyil, həm də özəl məsələdir.

problemidir, çünki ona bu məkanda çox rast gəlinir: güclü rəhbər bütün problemləri yalnız özü, fərdi qaydada həll edə bilər. Bir çox hallarda rəhbərlər məsuliyyəti paylaşa bilmirlər, çünki bu, tek peşə deyil, həm də özəl məsələdir. Qələbinin derinliyində belə rəhbərlər vəzifələrini etrafındakılara bölmüşəydi. Liderlik "riçaq"larının itiləməsi kimi dəyişənlərdir. Həsab edirlər ki, top-mənecər özündə bütün liderlik keyfiyyətlərini birləşdirməlidir - inzibati də, siyasi də, intellektuali də. Belə liderlər "beyin mərkəzi"nin funksiyalarını kiminləsə bölmüşəydi bacarıqlar.

Adətən bu tip liderlərin - rektorların etrafındaki kollektiv icra aparatıdır. Universitetin transformasiyası şəraitində bu növ yanaşma özünü doğrudə bilməz. Çünkü transformasiya mürəkkəb intellektual və təşkilatlı maşındır. Onun əsasında güclü, bacarıqlı, səriştəli komanda işinə, yüksək seviyyəli etimadə arxalanan qərargah rejimi dayanır. Təcrübə göstərir ki, öz qərargahı ilə yüksək intellektual strateji vəzifə və məqsədləri böyük rəhbərlər universitetin transformasiyası prosesində

Dəyişmirməm, əl çəkin!

Liderin fəaliyyətində bürüze verilen başlıca *məhdudluyyat* "xarab olmuş balıq" situasiyasıdır. Lider sadəcə olaraq dəyişiklik istəmir. Birinci şəxse inkişaf lazımdır. Bu əla bir haldə ki, programı bitirib ali məktəb işə dönmüş iştirakçı heç nəyi dəyişə bilmir, çünki o, birinci şəxse deyil. Birinci şəxse işə dəyişikliyə lüzum görmür. Əksər hallarda rektor belə hesab edir ki, vəziyyət transformasiyaya gediləcək qədər dərḍənə deyil. İstənilən dəyişiklik daha darin böhmana səbəb ola bilər. Bəziləri isə düşünür ki, "3-5 il işləyəcəyəm, mövcud olan bəsimdir".

Reallığın təzyiqi altında dəyişikliyə məcbur olan rektor prosesi yaxın etrafına etibar edir, transformasiya qərargahı işə işdən kənarda qalır. Nəticədə dəyişiklik istəyənlər müəssisəni sadəcə olaraq tərk edirlər. Belə rektorlar bilməlidirlər ki, sonradan sizin təşkilatınızda yer tapılmayan şəxslərin transformasiya üçün tədrisine pul və vaxt itirmək əbəsdir.

Yekdil rəyə gəlmək və ümumi

iş qurmaq üçün ünsiyyətdən optimal yol yoxdur. Adətən transformasiya kurslarında iştirak edən rektor-rəhbərin fəaliyyətində təbəciliyində olan əməkdaşlar kommunikasiya nöqtəyi-nəzərdən aşağıdakı hallar təzahür edir:

- *Maariflənmış, əncəq peşman olmuş monax*. Ali məktəbin meneceri programını başa vurub ruh yüksəkliyi ilə universitetə qaydır, həyata keçirilməli olan xeyli ideya və yeniliy və, əncəq anlaşılmazlıq və gizli sabotajla üz-üzə qalır. Zaman keçidkən etrafı ilə transformasiya uğrunda mübarizə aparmadən yorulan rəhbər dəyişikliklər fikrindən vaz keçməli olur;

- *Maariflənmış diktator*. Başlangıç oxşardır: rəhbər etrafında islahatlara cəlb etmek istəyir, əncəq müqavimətlə rastlaşır. Situasiyanın kritikliyini dərk edən menecer "ol ilə idarə" rejimindən keçir - islahatların başında durur, etimad göstərdiyi şəxslər tapşırıqlar verir və etirazları qulaqardına vurur. Bu tərəf idarəetmə müsbət nəticələr verə bilər, əncəq bir çox hallarda təmirdən edilmiş effekto səbəb olmur: kollektiv icra etsə də, son məqsədi təsvərvür edə bilmir, tədrisənə narazılıqlar güclənir, "partizan mühərbi" başlayır;

- *Maariflənmış misyoner*. Bu elə bir ssenarıdır ki, rəhbər bütün kommunikasiya məsuliyətinə öz üzərinə götürür: rektorat, elmi şura, kollektiv iclaslar, tələbə şurası və s. O, hər bir auditoriya ilə dil tapa bilir, məqsəd və niyyətini gizlətmir və problemi izah etmeye qorxmur. Narahat suallardan qaçırır və təxribat xarakterli müqavimətdən ehtiyyatlanır. Əncəq bu proses külli miqdarda enerji və vaxt itkiyi deməkdir. Ən əsası, lider istənilən an münaqişəyə sövq edilə bilər. Təəssüf ki, bütün bunlardan yan keçmək də mümkün deyil, çünki inkişaf prosesinə cəlb olunmuşlarla kommunikasiyanın təşkilidə idarəetmənin ana xəttini təşkil edir.

Rektorlar, yaxud ali məktəb menecmenti üçün təkmilləşmiş kursları dünyanın aparıcı universitetlərinin rəhbər heyətinə son illərdə təklif edilən yenilikdir. Başlıca məqsəd universitet bazarında aparıcı mövqelərə yiyələnmək, yaxud mövcud yerləri itirməkdir. Sadəcə olaraq biznes! Lider universitetlər tələbə uğrunda mübarizə aparırlar. Belə olan halda özləri də nəsə təklif etməlidirlər ki, potensial tələbəni maraqlandırıbilsinlər. Menecment nöqtəyi-nəzərdən yanaşsaq, belə bir izah verə bilərik: qida məhsulunu istehsal edən şirkət bazarda aparıcı mövqeyə malik olmaq istəyir. Məqsəd daha çox məhsul satmaqdır. Bunun üçün məhsul keyfiyyəti olmalıdır. Səriştəsiz, bacarıqsız və yeniliklər qapalı olan menecmentlə bunu etmek qeyri-mümkündür.

"Starbucks" kofe dükənləri və kafeler şəbəkəsinin dünya arenasına çıxmazı və genişlənməsində keçmiş rəhbəri Howard Şultsun ciddi əməyi olub. Şults dövrümüzün ən bacarıqlı menecerlərindən biridir. Universitetlər də bu müstəvidən baxanda, hər bir ali məktəb də çox tələbə cəlb etmək və məntiqlə dərəcədən çox qazanmaq istəyir, yenilənməli və fərqli təkliflərə çıxış etməlidir. Bu isə birbaşa olaraq rektorun, yaxud əsas menecerin buna nə qədər hazır olmasına dəstidir.

Azərbaycanın ali məktəbləri dənizməndən dəyişikliyə məcbur olan rektor prosesi yaxın etrafına etibar edir, transformasiya mərhələsi qərargahı işə işdən kənarda qalır. Nəticədə dəyişiklik istəyənlər müəssisəni sadəcə olaraq tərk edirlər. Belə rektorlar bilməlidirlər ki, sonradan sizin təşkilatınızda yer tapılmayan şəxslərin transformasiya üçün tədrisine pul və vaxt itirmək əbəsdir. Yekdil rəyə gəlmək və ümumi

SABAH qruplarının tələbələrinə arayışlar təqdim olunub

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsində (BŞTİ) təcrübə programında iştirak etmiş SABAH qruplarında pedaqoji ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələr arayışlar təqdim olunub.

Tədbirdə BŞTİ-nin müdürü Rəşad Tağıyev, idarənin struktur bölmə rəhbərləri və təcrübə programını uğurla başa vuran gənclər iştirak ediblər.

BŞTİ-nin müdürü Rəşad Tağıyev təcrübə programını uğurla başa vuran SABAH qrupları tələbələrini təbrik edərək onların fəaliyyətinin yaddaşan və səmərəli olduğunu söyləyib.

Təcrübə programının əhəmiyyəti barədə danışan R.Tağıyev qeyd edib ki, layihə təhsildə müvəffəqiyət qazanan və fərqlənməyi bacaran tələbələr xüsusi qayıçı nümayiş etdirmək, yüksək potensiala malik gənclərin peşəkar kimi formalasmasına destək olmaq məqsədilə təşkil olunub. Tacribə programının gənclərdə özünamı möhkəmləndirdiyini, kollektivdə işləmək və korporativ ünsiyyət vərdişlərinə yiyələnmək bacarıqları formalasdırıldılarını bildirən idarə müdürü onların gələcəkdə yaxşı müəllim və idarəçi olacaqına inanımı ifadə edib.

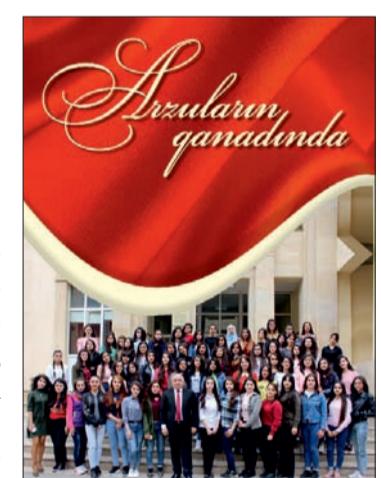
İdarə müdürü bildirib ki, təcrübə programında 13 gənc BŞTİ-da 1 ay təcrübə keçmək imkanı qazanıb, nəzəri biliklərini real iş şəraitiində tətbiq ediblər. Onlardan 4-ü İnsan resursları sektor, 1-i İnkışaf layihəleri sektor, 4-ü Ümumi təhsil sektor, 3-ü Ümumi sektor, 1-i isə İnformasiya təminatı sektorunda fəaliyyət göstərən.

BŞTİ-nin struktur bölmə rəhbərləri təcrübə programını uğurla başa vuran SABAH qruplarında təhsil alan tələbələrin 1 aylıq fəaliyyəti dövründə öz potensiallarını, bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmək, təcrübə programının gənclərdə özünamı möhkəmləndirdiyini, kollektivdə işləmək və korporativ ünsiyyət vərdişlərinə yiyələnmək bacarıqları formalasdırıldılarını bildiriblər.

Qeyd edək ki, SABAH qrupları ali təhsildə tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, yeni və fərqli mühitin yaradılması, savadlı, bacarıqlı və hazırlanmış tələbələrin yetişdirilməsi, əmək bazarının artan tələbələrinə müvafiq olaraq kadr hazırlığının temin edilməsi məqsədi ilə yaradılıb.

131 tələbənin həyat hekayəsi

Yusif ƏLİYEV

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində təhsilin məzmunu, idarəetmə, insan resursları, infrastrukturun yeniləşdirilməsi, sağlam, şəffaf, obyektiv və rəqəbatlılıq məhsut məzənnəsi, professor-müəllim heyətinin peşəkarlığının artırılması, əməkdaşlıq mühitinin yaradılması ilə bağlı məraqi layihələr həyata keçirilir. Möhz bunların nəticəsidir ki, son iki ildə yüksək bal toplayan abituriyentlər arasında ADPU-nu seçənlərin sayı artıb. Məsələn, 2014-2015-ci tədris ilində ADPU-yə qəbul olunan tələbələrin cəmi 20 nefti 500-dən artıq bal topladıq halda, 2017-2018-ci tədris ilində 273, bu il isə 527 neft ADPU-da təhsil alıb. 2016-ci ilin qəbul məsələlərindən 500 və daha artıq bal toplayaq tələbələr arasında müəllimliyini seçənlər cəmi 1 neft vardi. İbtidai sinif müəllimliyinə ötmə il qəbul olunan 300 neft abituriyent cəmi 29 nefti 500 və daha artıq bal toplamışdır, cari ilde həmin ixtisas üzrə qəbul olunan 300 neftin 129-u və ya 43 faizi 500 və daha artıq bal toplayıb.

Bütün tələbələrin, xüsusi olaraq yüksək balla qəbul olunan tələbələrin tədris heyəti rektorun diqqət mərkəzindədir. Onlarla bağlı xüsusi layihələr icra olunur. Yüksek balla Pedaqoji Universiteti daxil olan tələbələrlə rektorun fəaliyyəti təqdim olunur. Tələbələr təqdim etdiklərinin keçirilməsi, onların təhsil uğurlarının təqdim olunur. İbtidai təhsil fakültəsinə yüksək balla daxil olan tələbələr haqqında "Arzuların qanadında" (2019,159 s.) adlı kitabın nəşri universitetdə tələbələrlə bağlı reallaşdırılan yeni bir layihədir. Qeyd edək ki, həm də çox nadir və unikal layihədir. Kitab fakültə dekanı, pedaqoji elmlər doktoru, professor, əməkdaşlar elmi xadimi Ferrux Rüstəmov tərəfindən hazırlanıb. Universitetin rektoru, professor C.Cəfərovun rəhbərliyi ilə hazırlanıb. Sonra rektoru tələbələrlə görüşülməsi, təqdim olunur. Kötübhədən təhsil fakültəsinin qısa tarixi, məqsədi, missiyası, hədəfləri, dəyər və prinsipləri ilə bağlı verilen məlumatlar məraqla oxunur. Kitabda İbtidai təhsil fakültəsinin qısa tarixi, məqsədi, missiyası, hədəfləri, dəyər və prinsipləri ilə bağlı verilen məlumatlar məraqla oxunur. Kitabda İbtidai təhsil fakültəsinin qısa tarixi, məqsədi, missiyası, hədəfləri, dəyər və prinsipləri ilə bağlı verilen məlumatlar məraqla oxunur. Kitabda İbtidai təhsil fakültəsinin qısa tarixi, məqsədi, missiyası, hədəfləri, dəyər və prinsipləri ilə bağlı verilen məlumatlar məraqla oxunur. Kitabda İbtidai təhsil fakült

"El bilir ki, sən mənimsən"

Şəki şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbin III "a" sinfində "El bilir ki, sən mənimsən" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə əvvəlcə Azərbaycanın Dövlət himni sösləndirilib. Sonda torpaqlarımızın erazı bütövlüyü uğrunda şəhid olan vətən övladlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib.

Tədbirdə şəhər təhsil şöbəsinin və Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqının Şəki rayon komitəsinin əməkdaşları, digər məktəblərin müəllimləri, məktəbin şagird kollektivi, həmçinin valdeynlər iştirak ediblər.

Məktəbin direktoru Məmməd Mahmudov milli-mənəvi deyərlərimizi təbliğ ilə bağlı silsilə tədbirlərin məktəblərdə keçirilməsinin zərurılığında danışır.

Sağırdların ifasında Vətənə, milletə, dövlət attributlarına aid vətənpərvərlik mövzusunda şeir və mahnular sösləndirilib, milli rəqs nümunələri nümayiş olunub.

Sonda vətənpərvərlik mövzusunda şagirdlər tərəfindən ədəbi-bədii kompozisiyalar nümayiş etdirilib.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Məktəbəhazırlıq qrupları

Ağstafa rayon ümumi təhsil müəssisələrində 43 məktəbəhazırlıq qrupu fəaliyyət göstərir. 793 nəfər şagird bu məktəbəhazırlıq qruplarında təhsil alır. Məktəbəhazırlıq qruplarının əsas məqsədi uşaqların tədrisə hazırlıqlı başlaması, dərs prosesinə öncədən alışması, onlarda münyeyin biliq və bacarıqların formalaşmasından ibarətdir.

Nəcibə VƏLİYEVƏ,
Ağstafa Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Nurlanə Şirinova

Cəbrayıl rayon 4 nömrəli tam orta məktəbin
ibtidai sinif müəllimi

**"Təkcə bilmək azdır, əsas
uğur bildiklərimizi düzgün
tətbiq etməyimizdədir".**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NƏZƏRİYYƏTİ

"Müəllim şagirdlərdə müxtəlif bacarıqları kəşf etməlidir"

Nərmin Mehdiyeva: "Çalışıram ki, Azərbaycan dilini uşaqlara bizə verilən bir əmanət kimi öyrədəm"

Nərmin Mehdiyeva 1994-cü ildə Samux rayonunun Kəsəmən kəndində anadan olub. 2011-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin filologiya və jurnalistik fakültəsinin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisası üzrə bakalavr təhsili alıb. 2016-ci ildə müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində iştirak edərək Samux rayonu Hacallı kənd ümumi orta məktəbinə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimli təyin olunub. 2017-ci ildə müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində təkrar iştirak edərək 54 balla Gəncə şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbdə müəllimlik fəaliyyəti na başlayıb.

- Nərmin müəllim, inkişaf etdirmək üçün hər zaman inkişafda olmaq lazımdır. Bəs siz müəllimin inkişafını nədə görürsünüz?

- Müəllimin inkişafı onun təcrübəsi və öyrəndiyi biliqləri şagirdlərinin çatdırmasına, öyrənənin inkişafını onun şagirdlərinin, yetirmələrinin nəticələri ilə birbaşa əlaqəlidir. Təhsildə elektron innovasiyaların istifadəsinin genişləndiyi bir dövrdə müəllim dərslərini dünya təhsil sistemi ilə uyğunlaşdıraraq yeni təlim metodlarının tətbiqindən istifadə etməlidir. Artıq müəllim yalnız fənni bilmək kifayətənəməyib, digər fənlərlə də dərslərin integrasiya edərək, bəhəm onun inkişafına, həmdə şagirdlərin bütün fənlərə qarşı maraqlının artırmasına gətirib çıxara bilər. Təcrübəmə esasən onu qeyd etmek istəyirəm ki, əvvəlki tədris ilə və bu il qoşuldugum "eTwining Plus" layihəsi, mənim dövriyinin bir çox ölkələrindən olan müəllimlər və şagirdlərlə tanışlığıma səbəb oldu. Bu layihə ilə həmçinin başqa ölkələrin tədris prosesini izleyib təcrübə əldə etdim. Müəllimin inkişafının on başlıca amillərindən biri de onun şəxsi mütləciəsidir. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimli olaraq mənmin də özümüñiñşafında mütləci xüsusi yer tutur.

- Tədrisdə hansı yeniliklərdən istifadə edirsiniz?

- Dərslərimi quarkən yeni təlim üsullarından-kurikulumdan istifadə etməyə çalışırıam. Kurikulumun nəticəyünlülük, tələb-yönünlülük və interaktivlik kimi tələbləri müasir təlim üsullarını həyata keçirməye imkan yaradır. Məktəbimizdə bu standartları həyata keçirmək üçün şəraitin olması dərslərimdə elektron lõvhələrdən və başqa informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (IKT) istifadə etməyime imkan verir. Belə olun halda şagirdlər əyani şəkildə görüb öyrəndikləri məlumatları daha yaxşı qarvaya bilirlər. Dərslərimi quarkən çalışıram ki, şagirdlərin əməniyi ya-

səviyyələrinə və maraqlarını nəzərə alaraq, bir sıra yeniliklərdən istifadə edim. Buna nümunə kimi ədəbiyyat fənnindən müxtəlif əsərlərin teatrda söhnələşdirilməsini həyata keçirməyimizi göstərə bilərəm.

- Bir sinifdə bütün şagirdlər çalışsan olacaq?

- Belə bir halla rast gələsəm də, mümkün ola bilecəyinə inanıram. Əslində başqa prizmadan baxsaq şagirdlərin hor biri çalışsan, təlim və təbəyisi yerində ola bilər. Məlumdur ki, şagirdin təlim-təbəyisində şagird qədər müəllim və valideyn də osası rol oynayırlar. Əgər çalışsan olmayıan bir şagird müəllim və valideyn tərəfindən yetirincə inam və dəstək göstərilsə o şagird hər şeyi bacara bilər. Tədris prosesində olan bir hadisənə nümunə gətirmək istəyirəm (baş vermiş hadisədə). Müəllim uşaqlara: "Kim olmaq istəyirsiniz?" deyə sual ünvanı, şagirdlər yazılı şəkildə cavab hazırlayırlar. Sinifdə çalışsan olmayan, həmçən sakitliyi ilə seçilən bir şagird belə bir cavab yazar: "əlaçı olmaq..." Mənəcə, bu cavab bütün müəllimlərə öyrənə bilər ki, istenilən şagird çalışsan olacaq.

- Mənim təcrübəmə və müşahidəmə esasən əgər şagirdlər müəllimin öz fənnini sevdikləri hiss edirlerse, o zaman şagirdlərin dərəcə olan marağının artması üçün əsaslı səbəb yaranır. Bundan başqa, hor iki fənnin özərə şagirdlərlə müxtəlif kiçik-həcmli layihə və yarışlar keçirirəm. Belə ki, bədii ədəbiyyatda marağının artması üçün müsabiqə elan edərək hor ayın sonu oxunan kitabların müzikərəsini aparırmı. Azərbaycan dilindən işə divar qəzeti hazırlayaraq hor ay şagirdlərin yeni öyrəndiyi sözləri qeyd edirik. Belə olan halda şagirdlərə rəqəbatlılıq artır. Daha böyük siniflərdə işə izahlı lügət tətbiq edərək dilimizdə hər kas tərəfindən anlaşılmayan sözləri qeyd edirik. Bu layihəmizi göləcəkdə dəha da inkişaf etdirməyi düşünürük. Şagirdlərin özərlərinin faal olduğunu kimi müsabiqələr onlarda öyrənmə prosesində önde getməye hevəs yaradır.

- Azərbaycan dili fənnini şagirdlərinizə neçə sevdirə bilirsiniz?

- Şagirdlərimə her zaman Azərbaycan dilində doğru-düriştən danışmağın hamimizin borcu olduğunu bildirmişəm. Bir xalqı yaşadan onun dilidir. Elə bəsəbbədən her zaman dilimizə sahib çıxmamışdır. Dərs prosesində təxələt boyunca dilimizə olan yad təsirlərindən danışaraq, müasir dilimizin belə sınıqlardan üzüag çıxmazı üçün bəzəm dilimizi dərinlənib, onun bütün mahiyəyitini dərk edərək öyrənməli olduğumuzu bildirirəm. Çalışıram ki, Azərbaycan dili fənnini uşaqlara yalnız elm kimi yox, eyni zamanda bize verilən bir əmanət kimi öyrənəm. Həmin əmanət ki, öz ana dilində yazdıqına görə müxtəlif məhdudiyyətlərlə rastlaşmış, yenə də dilindən dönməyen in-

- Müəllim həmkarlarınıza və müəllim olmaq istəyənlərə nə deyərdiniz?

- Müəllimlik ali bir peşədir. Bu peşənin marağı və fedakarlılığı kimi, ağırlığı da var. Bildiyimiz kimi cəmiyyətdə müəllimlərin nüfuzu böyükdür. Müəllim öz şəxsiyyətini yalnız şagirdləri arasında deyil, ictimai yerlərdə də qorunmalıdır. O, həyata baxış, ədalət, başqalarına qarşı diqqəti ilə forqlənməli, forqlı fikir və mövqelərə hörmətə yanaşır, toleranlıq nümayiş etdirilər.

Ramina MƏMMƏDOVA,
Gəncə Şəhər Təhsil idarəsinin
ictimaiyyətə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Azərbaycan inciləri dünya muzeyində"

Sumqayıt Dövlət Rəsm Qalereyası şəhərin 35 nömrəli tam orta məktəbində "Azərbaycan inciləri dünya muzeyində" mövzusunda mühəzəra keçirib. Qalereyanın direktoru Ellada Rosulova bildirib ki, tədbirin keçirilməsində məqsəd şagirdlərin təsviri incəsənət tarixinə dair biliklərini artırmaqdır.

Tədbirdə qalereyanın əməkdaşları Azərbaycan təsviri incəsənətinin tarixi haqqında geniş məlumat veriblər.

Bildirilib ki, Azərbaycan ustalarının həzirladığı incəsənət nümunələri hələ erkən

dövrlərdən bütün dünyaya yayılıb və bədii mükəmmelliyi ilə şöhrət qazanıb. Bu gün də İstanbulda "Topqapı" sarayı, Parisdə "Luvr", Londonda "Viktoriya və Albert", Nyu-Yorkda "Metropoliten" və digər muzeylərdə Azərbaycan ustalarının yaratdığı incəsənət nümunələrinə rast gəlmək olar.

Daha sonra mövzu etrafında şagirdlərlə diskussiya aparılıb. Sonda Xalq rəssamı Mikail Abdullayev haqqında "Rənglə yazılmış tarix" adlı sənədlə film nümayiş olundub.

Şabran məktəbililəri "Cümhuriyyət kuboku"nu qazanıb

Quba şəhərində Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fonduunun maliyyə dəstiyyi ilə "Yurd" Gənclər İntellektual İnkışafına Dəstək İctimai Birliyinin "Cümhuriyyət kuboku" intellekt festivalı adlı layihəsi çərçivəsində "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual oyunu üzrə final turniri keçirilib.

Təşkilatın sədri və layihə rəhbəri Ramin Mahmudov çıxış edərək bildirib ki, nobayrabdan etibarən Xizi, Siyəzən, Sabran, Xaçmaz, Qusar və Quba rayonlarında keçirilən seçim turlarında ümumilikdə 372 nəfər yeniyetmə və gənc iştirak edərək həm Gənclər Fondu, həm də Cümhuriyyət tariximizlə bağlı geniş məlumat elədə ediblər.

Rəsmi hissədən sonra 12 komanda hərəsində 3 komanda olmaqla 4 yarımqrupda mübarizə aparılıb. Nəticələrə əsasən A qrupundan Şabranın "Çıraqqala" və Qubanın "İstedadlar", B qrupundan Xizi temsilcisi "Oxu tar" və Quba temsilcisi "TTS" ikinci, dəha bir Şabran temsilcisi "Tornado" üçüncü məskənət sahibi olub.

Qalib adı uğrunda mübarizədə isə Xizi rayonunun "Oxu tar" komandası qalib adını qazanıb. Qusar temsilcisi "TTS" ikinci, Quba biliciləri olan "TTL" komandası isə üçüncü mukafatın sahibi olub.

Qalib və mükafatçılarla layihə çərçivəsində hazırlanmış kuboklar, medallar, diplomlar, Cümhuriyyət tarixinə dair ədəbiyyat nümunələri, eləcə də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fealiyyətindən behs edən statistik məlumatların eks olunduğu "100 illik qürur" adlı kitabçalar təqdim edilib.

Qaliblər diplom, medal və kubokla təltif ediliblər

edib. İdmançılarımızdan Zöhrə Abdullayeva II, Elşən Hüseynov III yerin sahibi olub.

Qaliblər diplom, medal və kubokla təltif ediliblər.

Gülər HÜSEYNOVA,
Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Sakir CƏFƏROV

IKT üzrə qiyamətləndirmə

Paytaxtdakı ümumi təhsil müəssisələrinin fənn müəllimləri və ibtidai sinif müəllimlərinin IKT-dən istifadə bacarıqlarının yoxlanılması üzrə qiyamətləndirmə keçirilib.

Qiyamətləndirmədə 824 müəllim könülü əsaslarla iştirak edib. Müəllimlər 40 dəqiqə vaxt ərzində 15 suali cavablandırıblar.

Qiyamətləndirmədə iştirak edən müəllimlər fevral ayından etibarən İnnovativ Texnologiyalar Əlavə Təhsil Mərkəzi tərəfindən IKT üzrə keçirilən təlimə cəlb olunacaq. Təlim həftədə üç dəfə olmaqla 15 gün davam edəcək.

Təlimin keçirilməsində məqsəd müəllimlərin İKT üzrə bilik və bacarıqlarını daha da təkmilləşdirmək, təhsilin bütün pillələrində İKT-dən daha somerli istifadə imkanlarını artırmaq, şagirdlər İKT-dən düzgün istifadə vərdişləri aşılıqla işsullarını təlim iştirakçılarına ötürməkdən ibarətdir.

"Dinamik təhsil"

Layihənin məqsədi müəllimlərə elektron resurslardan istifadə edərək interaktiv təlim metodlarının öyrədilməsidiir

Elnarə HƏSƏNOVA,
təlimçi müəllim

Abşeron rayonu Xirdalan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəb "Dinamik təhsil" layihəsinin qalibi olub. Qeyd edək ki, "Təhsil inkişaf və innovasiyalar üzrə ikinci qrant müsbəti"nin qalibi olan layihənin məqsədi müəllimlərə elektron resurslardan istifadə edərək interaktiv təlim metodlarının öyrədilməsidiir. Eyni zamanda pedaqoq işçilərin peşəkarlıq seviyyəsinin yüksəldilməsi üçün Abşeron məktəblərinək ingilis dili müəllimləri təlimlərə cəlb olunaraq elektron resurslardan istifadə və grammatikanın yeni beynəlxalq programları əsasında tədrisi ilə yaxından tanış olublar. Bununla əlaqədar olaraq artıq məktəblərdə tədris prosesinde fəallığı ilə seçilən şagirdlər üçün Abşeron rayonunun 40 məktəbinin her birində "Dinamik təhsil" adlı pilot sinif açıldı. Pilot siniflərdəki dərs prosesini izləmək və qiyamətləndirmək məqsədi ilə siniflər üzrə layihə rəhbəri və 2 supervayzer müəllim təyin olunub. Pilot siniflərdə şagirdlər dördən məşhur ELT SKILLS programı vasitəsi ilə online dənləmə üzrə program çərçivəsində tədris ilinin sonuna kimi ingilis dili bilişlərini yazı, oxu, dənləmə və danışq olmaqla 4 istiqamət üzrə inkişaf etdirəcəklər. Pilot siniflərdə tədris alan şagirdlər üçün daha bir yenilik de 9-cu və 11-ci siniflərdə buraxılış imtahanına salınmış dənləmə imtahanları üzrə tam hazırlıq keçmələridir. Zaman və məkan fərqi olmadan ingilis dilini inkişaf etdirmək imkanı devizi ilə məşhur olan və yeni texnoloji vasitələri dəstəkleyen ELT SKILLS programı şagirdləri Təhsil Nazirliyinin buraxılış imtahanındaki dənləmə testləri və eyni zamanda Cambridge/IELTS kimi bir sira beynəlxalq imtahanlara hazırlayırlar.

Gənclik

2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüdür

gələcəyimiz, ümidlərimiz, qələbələrimiz

Xanım SULTANOVA,
BSU-nun tərbiyə işləri üzrə prorektoru

Gənclik hər bir məllətin yaşayıb yaratması və inkişaf etməsi üçün təməl daşıdır. İstenilən xalqın gələcəyə olan ümidi yalnız onun sağlam gəncliyi ilə ölçülür. Cənubi intellektual seviyyəye və geniş dənizyərüşü malik olan gənclər dövlətçiliyin, müstəqilliyyin gələcəkdə dəha dayanıqlı olması üçün, həmcinin öz vətənini dünya ölkəleri arasında uğurla təmsil edən və yaxşı temimatçılarından. Ona görə də ölkəmizdə həyata keçirilən gənclər siyaseti, gənclər bağılı təşkil olunan və aparılan coxşaxalı tədbirlər Azərbaycan gəncliyinin inkişafına çox böyük təkan verir, həmcinin onların ictimaiyyətdə özlərini təsdiq etməsinə gözəl şərait yaratmış olur.

Bu üzən də gələcəyin etibarlı təminatçısı olan intellektual seviyyəli gənc kadrların yetişdirilməsi, onlara ölkədə və dünyada ictimai-siyasi işlərdə aparıcı qızılıvaya çevriləməsində yardımçı olmaq ilk növbədə ali təhsil ocaqlarının prioritet məsələlərindən biri, hətta bircincisi hesab olunur.

Heç kimə sərr deyil ki, bü gün müasir Azərbaycan gəncliyinin vətənpərvərlik ruhu olduqca genis və güclüdür. Bu, ilə növbədə öz qaynağımı milli-mənəvi dəyərlərənən götürərək daim inkişaf etməkdədir. Alı təhsil ocaqlarında aparılan tərbiyə işi - milli-mənəvi dəyərlərə, eləcə də dünyaya mədəniyyətinin onənələrinə, müiasişənənənin qurunub saxlanılması, milli müsiqiyə, folklor meyilli zövqlərin formalşaması məqsədi tədbirlərin keçirilməsi, gənclər istedadlarının müsbətlərə, müsamirələrə cəlb edilməsi mühüm rol oynayır.

2 fevral - Azərbaycan Gəncləri Günüdür. Bu gün, gənclər hemişi böyük diqqət və qayğı ilə yaranan, onların problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə xüsusi önem verən, bu sırası müstəqil Azərbaycan dövlətinin fəaliyyətinin on mühüm istiqamətlərindən biri kimi deyərləndirən ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndərin 1997-ci il fevralın 2-də imzaladığı Fermana əsasən, 2 fevral Azərbaycan Gəncləri Günü elan edilib və həmin gündən etibarən bu tarix MDB məkanında və Şərqi Avropanın ölkələri arasında ilk dəfə olaraq məhəş Azərbaycanda təntənəli şəkildə qeyd edilir. Yeri golmışkən, Azərbaycanda Gəncləri Günü təsis edildikdən sonra gənclərin işləri üzrə nazirlərin ümumdünya konfransının (8-12 avqust 1998-ci il) tövsiyəsi əsasında BMT Baş Məclisinin 1999-cu il 17 dekabr tarixli 54/120 sayılı qətnaməsi ilə 12 avqust - Beynəlxalq Gəncləri Günü elan edilib.

Sübəhəsiz ki, gənc nəslin düzgün yetişdirilməsi ölkə siyasətində önemli yerlərdən birini tutur. Əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət gənclər siyasətinin ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan gəncləri bütün sahələrdə özlərini layiqinçə doğrulda bilirler.

Gənclər deyəndə göz önəmə ilə növbədə tələbələr gəlir. Təhsil sahəsində apardılan islahatlar gənclər siyasetinin ən vacib istiqamətlərini müəyyən edir. Gənclərin tərbiyəsinə, savadlanması, maariflənməsinə, elmi inkişafına, həmcinin dünyagyörüşünün artırılmasına göstərilən xüsusi diqqət və qayğının davamı olaraq, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsil üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində tələbələrin dünyannı məşhur universitetlərində təhsil almaq üçün göndərilməsi olduqca diqqətəlayiqdir. "Gənc istedadları üçün xüsusi təqaüdən təsis edilmiş haqqında", "Azərbaycan gənc istedadlarına dövlət qayğısı haqqında" Prezident formanları bu istiqamətdə görülen ən mühüm tədbirlər sırasındadır.

Böyük fərəh hissi ilə qeyd etmək olar ki, artıq Avropa təhsil məkanına integrasiya olmuşdur, slavyan xalqlarının dilleri və mədəniyyətlərinin Azərbaycanda tədris, tədqi və təbliğ edən Bakı Slavyan Universiteti Azərbaycanın dünyaya təmidindən əvvəlsiz rol oynayır. Xalqımızın tarixi, dili və mədəniyyətinin, onun zengin milli-mənəvi dəyərlərinin, ümumilikdə ise ümummilli lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi azərbaycanlıq ideologiyasının xarici ölkələrdə təbliği istiqamətində aparılan işlər bu universitetin dəyərləri alımları ilə yanaşı, gənc tələbələri tərəfindən deyərləri alımları ilə yanaşı, gənc tələbələri tərəfindən deyərləri həyata keçirilən coxsayı və rəngarəng layihələr böyükəndən ən mühüm rol oynayır.

Gənclərimizdən əlkədə möşəllükünün lazımlı təmin olunması da diqqətdən kənardı qalmır. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, xanım Mehrənə Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu tərəfindən gənclərimizdən istedad və bacarıqlarının əzəzçərələşdirilməsindən istiqamətində həyata keçirilən coxsayı və rəngarəng layihələr böyükəndən ən mühüm rol oynayır.

Her kəs ayndır ki, hazırda ölkəmizdə gənclər siyaseti uğurla həyata keçirilir. Gənclərin sosial həyatının hər hansı bir sahəsində diqqət yetirək, orada aparcı qüvvənin əsasən ələ gənclər təşkil etdiyi açıq-aydın görür. Əlkədə, bütün bunlar ölkə Prezidenti İlham Əliyevin gənc kadrların irəli çəkilməsi və inkişafı ilə bağlı qarşıya qoyduğunu vəzifənin həyata keçirilməsinin təzəkəbuledilməz nəticəsidir.

Sözsüz ki, gənclər de onlara göstərilən bu qayğıları diqqətdə saxlamaq bacarırlar. Gənclərimiz dövlət qayğısını daim hiss edərək öz nailiyətləri ilə onlara göstərilən inamı layiqinçə doğrulmaq çalıflar. Dövlət tərəfindən göstərilən bu yüksək münasibətə cavab olaraq Azərbaycanın parlaq geleceyi olan gənclər müstəqil və azad Azərbaycan naməno bütün güclərini sefərber etməkdən sonra qərarlıdır. Ana yurdun inkişafı üçün var gücləri ilə çalışan gənclər, öz siyasetində onlara arxalanan Prezident İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyaseti yekdilliklə dəstəkləyirlər.

Özünəinam əskikliyi

Elmir İSGƏNDƏROV,
psixolog

Bu gün valideynlər qarşısında vacib bir sual var: Nəcədim, övladımda özünəinam əskikliyi olmasın? Uşaqlıq özünəinamin olmasına yollar hansılardır?

İlk növbəde uşaqlarla olduğu kimi qəbul edin. Hər bir şəxş yaşından asılı olmayaq, şəxsiyyətdir. Yenə de hər bir kəs yaşından asılı olmayaq, şəxsiyyətine hörmət edilməsiyi arzulayır, tələb edir. İsteyir ki, onu olduğu kimi qəbul etsinler. Hətta fikir versəniz, bəzən uşaqlar onlara etiraz edənlə, yol göstəriləndə qicqlanır, əsəbləşir, aqressiv reaksiyalar verir. Bu üzən hər uşaqlıq olduğu kimi qəbul etmek vacib şörtlər. Bu, onun özünəinaminin formalşmasına böyük

dəstəkdir. Uşaqlara,
bizim xoşumuza golməyən

qiyamətlərə görə irad, təhqir ünvanlamaq olmaz. Bu baş verən haldə onlar da xarakter göstərəcək. Beləliklə, valideynlər uşaqlar arasında uğurum yaranacaq. Biz onları şərtləşdirməyik. Uşaqlar onlardan daha yaxşımlı olda etmək məqsədi ilə sixdığça, dala egoist, dala kobud və qoddar birincənərənən çevrilirler. Böyüyüb yetişkin olduqda, bu, həm də oturmuşşəxş xarakter halını alır. Belə formalşan fərdlər gələcəkən sevməyi deyil, sevilməyi xoşlaysırlar. Ətrafda hər kəsi özlərinə borclu bilirlər. "Borcları" ödənməyəndə insanlara qarşı on müxtəlif formada pislik etmək iqtidarından olurlar. Bir sözə, sevmedən sevgi tələb edən insanlar bir gün başqaşalarını tamamilə yorurlar. Bu mənada uşaqlarımızı qarşılıqlı olaraq

Məktəbin psixoloqu

nəsə gözləmədən sevin. Biz uşaqları daxili motivasiya ilə tərbiye etməliyik.

Siddət, səyyüs, təhqir

ədəletsiz davranış, uşaqın imkanı xaricində olanın ondan tələbi, qısqırməq, ses-küy salmaq, bu, əsla və əsla tərbiye vasitəsi deyil. Valideyn özünə sorf edən variantda tərbiyə verib isə yüksək nəticəni gözləyirsə, bu, uşaqla ədalətsiz münasibətdir.

Ədalətli davranışmaq...

Əslində, övladla ədalətli davranışın nədir? Ədalətli davranış özünəniz oxumursunuzsa, usaqdan tələb etmə deməkdir. Amma bu o demək de deyil ki, uşaq da, kitab oxumasın. Siz kitab oxuyun ki, uşaq da sizdən nümunə götürürsün. Uşaq məcbur etməyin desin ki, "sən oxumursan, mən niyə oxuyum?". Uşaqların on çox qarşısında bir nümunə adam görməyə ehtiyacı var. Valideyn həmin nümunə adam olmalıdır.

Daim müsbət axarmaq...

Özünənamlı uşaq yetişdirmek üçün daha çox onun müsbət tərəflərinən arasındadır. Məsələn, özünəsü səual verin ki, övladının hansı gözəl keyfiyyətləri var? Çalışın müttəqə azy 10 belə keyfiyyət tapasın. İstenilən uşaqın müttəqə sadalanacaq qədər gözəl tərəfləri var. Sadəcə, onları müəyyən edib, tez-tez onun özünə de bu keyfiyyətləri demək lazımdır. Səual oluna bilər ki, bu hansı effekt vərəcək? Əvvələ, tez-tez sadalanan və diqqət çəkən yaxşı tərəflərini uşaq daha da inkişaf etdirməyə çalışır. İstəyir həm bunu görür. Eyni zamanda, bu, özünənamlı vətəndaş yetişdirməyimizə son dərəcə böyük yardımdır. İndi özünənamlı vətəndaş cəmiyyətin de on çox ehtiyac duyduğu simadır.

Ata və ana...

Unutmayın, uşaq özünənaminə evvel atadan, sonra ana-dan alır. Əgər ailədən kifayət qədər güvən ala bilmirsə, cəmiyyətə adaptasiya olmur. O üzən unutmayın, uşaq təşvişə salmaq, təhqir etmə olmaz. Ona nümunə olmaq, olduğu kimi sevib qəbullanmaq və yaxşı tərəflərini inkişaf etdirmək lazımdır.

Yadda saxlayın ki, uşaqlar həm də ailəmizin, evimizin simasıdır. Onun özünənamsızlığı "bizim evdə problem var" mesajıdır.

miz Vətən uğrunda döyüşə hər an hazır olduğunu bir dəha səbut etmiş oldular. Azərbaycan gənçinin güclü vətənpərvərlik rühündə yetişməsi və Silahlı Qüvvələrimizin yaranmasının 100 illiyi ilə əlaqədar Bakı Slavyan Universitetinin 50 tələbəsinin Ağdam rayonu Qızanlı qəsəbəsində "Marş İrli" layihəsi çərçivəsində iştirak etməsi gənc nəslin doğma torpağı, Vətənə necə bağlı olduğunu əyanı olaraq göstərir.

Bakı Slavyan Universitetinin gəncləri ölkəmizdə keçirilən bütün daxili və beynəlxalq miqyaslı tədbirlərdə könlüllü olaraq feal iştirak edirlər. 2015-ci ilde Bakıda keçirilən Birinci Avropa Oyunları və 2017-ci ilde IV İsləm Həmroylılı Oyunları telebe gənclərini könlüllülər cərgəsinin ilə səralarında duraraq ölkəmizə gələn qonaqlara Azərbaycan gənclərinin yüksək mədəniyyətini, savadla və multikultural dəyərlərə böyük ehtiram göstərmələrini on yüksək seviyyədə nümayiş etdirmişlər.

Hazırda universitetimizdə gənclər şəxsiyyətönümlü tərbiyə və kollektiv fəaliyyətin formaları ilə uzlaşan özüntü-tərbi

“Nəsimi ili”

“Nəsimi ili” müəllimlərin qarşısına yeni vəzifələr qoyur

Elnara MƏMMƏDOVA,
Bakı şəhər 165 nömrəli tam orta məktəbin
təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini,
pedagoqika üzrə fəlsəfə doktoru

Azərbaycanın dahi şairi İmadəddin Nəsiminin anadan olmasından 650 il keçir. İmzaladığı forman və sərvəncamlarla klassiklərimizin irlisinin ölkəmizdə və bütün dünyada təndilmasına ardıcıl fikir verən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2019-cu ilü ölkəmizdə “Nəsimi ili” elan edib.

Bu barədə verilən sərəncamda Azərbaycan xalqının coxosrlıq ənənələre malik bedi və fəlsəfi fikrində dərin iz qoymuş mütefəkkir şair Nəsiminin zəngin irlisinin bu gün də insanların mənəvi-əxlaqi kamilleşməsində müümən əhəmiyyət malik olduğu vurğulanır. Nəsimi irlisinin müasir humanitar düşüncənin tələbləri kontekstində aktuallığı xüsusi qeyd olunan sərəncam Nəsimi irlsinə verilen deyərin, hörmət və ehtiramın on yüksək göstəricisiidir. Eyni zamanda, bu sənəd Azərbaycan mədəniyyətinin, zəngin tarixi mədəni irlisinin təbliğinə yol açan çox böyük töhfədir. Nəsimi dünyada layiqinə təndiləlmədir. Bu sərəncam bir daha təsdiq edir ki, Nəsimi yaradıcılığı, onun şeirləri və qəzəllərini öyrənmək, irləni arasındaqı elminimiz, pedagoji fikrimizin vacib məsələlərindən biridir.

Təhsil islahatları aparıldığı, təhsilimiz inkişaf etdirilməsi yolunda əməli addımlar atıldığı bir zamanda cari ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi qarşıya qoyulan qlobal vəzifələrə yeni məzmun, yeni məna verir. Aydınır ki, “Nəsimi ili”ndə Nəsimi irlsinə dair tədqiqlər genişləndirilecekdir. Bütün bunlar isə Nəsiminin yaddaşlarında səbidi qalmışına təkan verəcəkdir. Əminlik ki, dahi şairimizin yubileyi onun adına layiq əsəriyəde keçiriləcəkdir. Ölkəmizdəki sabitlik, əmin-amanlıq da buna əsas verir. “Nəsimi ili”ndə böyük şair bir dəha xatırlanacaq, arxivlərdə, yaddaşlarda yatıb qalan qiymətli incilər üzərə çıxarılaçaqdır. Nəsimi şair, Nəsimi filosof, Nəsimi aşiq, Nəsimi-sufi, Nəsimi-hürfi, daha ümumiləşmiş tərzdə Nəsimi azərbaycanlı kimi rəngarəng yanaşmalar bir dəha həm aydın, həm də geniş mənənəda səsləndirilmək imkanı qazanacaqdır. Əlbəttə, uzun iller Nizamiyi, Füzulinin Azərbaycan şairi kimi tanımışın sovet rejimi böyük ideyalar carşı, humanist şairimiz Nəsimi da azərbaycanlı kimi tanımış razi ola bilmezdə. Buna düşmənlərimiz də razi olmazdalar. Etiraf etməliyik ki, bu yönə təşəbbüs dərəcədən olurdu. Əsl həqiqəti söyleyənlər de susdurulurdu.

Bu istiqamətdə ilk təşəbbüs ümummilli lider Heydər Əliyevə məxsus olmuşdur. O, 70-ci illərdə Suriyaya səfəri zamanı Nəsiminin qəbrini ziyan etmiş, problemi dənə səviyyəsinə qaldırmış və Azərbaycanda YUNESKO-nun xattı ile Nəsiminin 600 illik yubileyini qeyd etməyə nail olmuşdur. “Nəsimi” filmi də məhz bundan sonra çəkilmiş, Bakıda böyük şaireyə heykəl də qoyulmuşdur. Uğurlu “Nəsimi” filmi şairi daha da məşhurlaşdırılmışdır. Bununla yanaşı Nəsiminin özünləyiş şəkildə öyrənilməsi və töbüklü hələ davam edirdi. Bu yubileydən sonra canlanma başlandı, lakin nədənə Nəsiminin ümumtəhsil program və dərsliklərinə getirilməsi longiyirdi. Məsələn, Nizamiyə, Füzuliyyə, Vaqifə, Sabiro proqramlarda xüsusi saatlar ayrıldığı halda, Nəsimi icməl qaydasında tədris olunurdu. Nəsiminin olməz ideyaları və bu idəyalara hakim ideologiya baxımından yanaşmalar dərslik, program müəlliflərini də çətin vəziyyətdə qoyurdu. Nəsimi isə diller əzberi idi:

“Məndə sigar iki cahan, mən bu cahana sızmazam,

Gövhəri laməkan mənəm, kövni məkəna sızmazam”,

sətirlərini bilmeyənlər az tapılardı.

Bələ sərt tələblər hətta aşağı siniflərdə də Nəsiminin həyatına dair maraqlı məlumatları verilməsinə mane olurdu.

Məlumdur ki, 1369-cu ildə Şamaxıda anadan olan Nəsimi öz mürsidi Neiminin ideyalarını yaymaq üçün Şərq ellərini, türk dünyasını qarış-qarış gəzmiş, yaddaşlara çoxlu xatirələr yazmışdır. Lakin hec zaman o, öz doğma Şirvanını yaddan çıxarmamış, Şamaxıda Şahxandandan qəbiristanlığında dəfn olunan şair qardaşı Şahxandani tez-tez yad etmişdir:

Mən ölümdə Şahxandanda basdırın

Cünki onun şahidi-Xəndanı var.

Lakin tale onun bu arzusunu da ona nəsib etmemişdir. Onun ölümünə dair müxtəlif əfsanələr bütün Şərqi dolanmışdır. Bu bir heqiqətdir ki, Nəsimi dinsiz olmamışdır. O, siyasi görüşlərinin qurbanı olmuşdur. Belə olmasa saydı 910-cu hicri ilində Sultan Qansuva ol-Furi kimi nüfuzlu şəxs ona məqburə tiktirdi. Onun haqqında yazan tezkirələr də bu fikirdə olmuşlar.

Şərqiın en böyük şənətkarlarından biri kimini tanınan Nəsimimi Nəvai, Füzuli ilə bərabər bütün türk ələmində böyük şöhrət malik usad kimi qəbul etmişler. Azərbaycanın tanınmış tədqiqatçılarından H.Qayıbov, F.Köçərli, Y.Çəmənzəməli, S.Mümtaz şairin Hindistanda, Türküstanda, Əfqanistanda, məşhur olduğu, Yaxın Şərqdə ondan tez-tez bəhs edildiyini qeyd etdilər. Nəsimi poeziyasındaki işqili fikirlərin parlaq bedii boyalarla ifadəsi şair haqqında yüksək fikirlər doğururdu. Nəsiminin qozəlləri də “çox gözəl və mənindər” sayılırlı.

Qeyd etmək lazımdır ki, XX əsrə qədər hürufilik haqqında dəqiq nəzəri fikirlər olmadıqdan nəinki hürufilik, ümumiyyətə, orta əsr ədəbi cərəyanları ətraflı öyrənilməmişdir. Bu cərəyanlara dinc baxışları kimi yanıasdırlar. Ona görə də sovet rejimi dövründə Nəsimini böyük ideallar şairi kimi təqdim etmək mümkün olmamışdır. Ümumiyyətlə, ötən əsrin 20-30-cu illərində medəni irdən istifadə etmək sahəsində bir sira ciddi nöqsanlar buraxılmışdır. Bunların çoxu Stalinin ölümüne qədər davam etmişdir. Ona görə də belə şairlər haqqında kitablar yazılmırdı. Həm də bütün bunlar böyük cəsərət tələb edirdi.

Ötən əsrin 70-ci illərində Heydər Əliyevin Suriyaya saferindən sonra bu məsələ gündəmə gəldi. Bu zaman Xalq şairi Rəsul Rza Nəsiminin qəbri haqqında geniş açıqlama vermiş, bu sahədəki məlumatları genişləndirmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində Nəsimi haqqında çoxlu tədqiqatlar aparılısa da, kitablar yazılısa da “Nəsimi boşluğu” hələ əz həllini gözləyirdi. Ulu önder Heydər Əliyevin Nəsiminin 600, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin şairin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsinə dair sərəncamları Nəsimi irləri maraqlı bir dərəcədən təqdim etmişdir. Nəsimi filosof, Nəsimi aşiq, Nəsimi-sufi, Nəsimi-hürfi, daha ümumiləşmiş tərzdə Nəsimi azərbaycanlı kimi rəngarəng yanaşmalar bir dəha həm aydın, həm də geniş mənənəda səsləndirilmək imkanı qazanacaqdır. Əlbəttə, uzun iller Nizamiyi, Füzulinin Azərbaycan şairi kimi tanımışın sovet rejimi böyük ideyalar carşı, humanist şairimiz Nəsimi da azərbaycanlı kimi tanımış razi ola bilmezdə. Buna düşmənlərimiz də razi olmazdalar. Etiraf etməliyik ki, bu yönə təşəbbüs dərəcədən olurdu. Əsl həqiqəti söyleyənlər de susdurulurdu.

Dərs ilinin ortasıdır. “Nəsimi ili” isə yeni başlayıb. Qarşıda təhsil işçilərini çoxlu işlər gözləyir.

Məktəblərdə dərs prosesində və məktəbdən kənar məşğələlərdə böyük humanist şairin irlisinin öyrənilməsinə ardıcıl fikir verilməsi artıq öz başlanğıcını görmüşdür. İnanırıq ki, vaxtı çatışda bütün bunlar program və dərslikdə də özəksin tapacaqdır. Təhsil işçiləri “Nəsimi ili”nin onlara verdiyi imkanlardan səmərəli istifadə etməlidir.

Bizim məktəbimizdə bu sahədə başladığımız işlər maraqlı qarşuların və ilk nəticələrini verir. İndi uşaqlar Nəsimini dəha yaxşı tənqidi, dəha çox sevirlər. Biz Prezidentimizin bu sərəncamına milli mədəniyyətimizi ümumdünya mədəniyyətinə qovuşturan mənəvi dəyərlərimizdən biri kimi baxırıq. İnanırıq ki, bu sərəncam məktəblərimizdə şəhərlerin Nəsimi haqqında biliklərinin zənginləşdirilməsinə yardım edəcək, onları ərazi bütövlüyüümüz uğrunda mübarizəyə ruhlandıracaq.

Dünya Bankı təhsilin keyfiyyətini testdən keçirəcək

“Təhsil sahəsində siyaset hədəflərə uyğun olmalıdır”

➡ Əvvəli sah.1

Oruc MUSTAFAYEV

“Bütün uşaqlar oxumaq və yazmaq hüququna malik olmalıdır ki, özürlərinin və cəmiyyətin gələcəyini təmin edə biləcək bılık və bacarıqlara sahib olsunlar. Britaniyanın dəstəyi sayısında bütün dünyada milyonlarla uşaq 12 illik keyfiyyətli təhsilə giriş əldə edə bilər ki, bu da onlara öz potensiallarını üzərə çıxarmağa və ölkələri ni yoxsulluqdan xilas etməyə kömək edəcək”, - deyə Böyük Britaniyanın Beynəlxalq İnkışaf Katibi və İnsan Kapitalı üzrə Komissarı Penni Mordaunt bildirib. Onun sözlərinə görə, Dünya Bankı və Qeyts Fondu ilə innovativ tərəfdəşlik hökumətlərə faktiki məlumatları anlamaqda kömək edəcək. Aşkara çıxaracaqlar ki, niyə uşaqların təməl bacarıqları inkişaf etmər və təhsil sisteminin onları onların onəvindən və bacarıqları inkişaf etmər və təhsil sistemini yoxsulluqdan xilas etmər və möktəbətə təhsilinin keyfiyyətinin ölçüləməsi dəstəkliyir. Bu, həlliəci əhəmiyyət daşıyır və məqsəd odur ki, siyasetçilər təhsil sisteminin hansı aspektinin işlədiyi, hansılar isə möhkəmənməsinə ehtiyyac olduğunu görebilsinlər. “Təlim bəhranı aradan qaldırmak üçün hər bir möktəbətə təhsilin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq lazımdır”, - deyə Dünya Bankının Təhsil üzrə Baş direktoru Cayme Saavedra bildirib. Onun fikrincə, inkişaf edən dünyada təhsil sahəsinin on böyük maliyyəçi olan Dünya Bankı tələbələrinin necə oxuması və möktəbətə təhsilinin keyfiyyətinin ölçüləməsi dəstəkliyir. Bu, həlliəci əhəmiyyət daşıyır və möqsəd odur ki, siyasetçilər təhsil sisteminin hansı aspektinin işlədiyi, hansılar isə möhkəmənməsinə ehtiyyac olduğunu görebilsinlər. “3-cü sinifdə təhsilələrinə sərbəst oxumaq bacarığı əhəmiyyətdir və bu, sonrakı siniflərdə baza təlimin esasını təşkil edir. Buna görə də informasiya panelində əsas netice kimi baza təlimin diqqət yönəldilir”, - deyə Bill və Melinda Qeyts Fonduñ Global Təhsil üzrə direktoru Qirindre Bihari bildirib. Informasiya paneli təhsil sisteminde təlimin əsas darçılıcıları haqqında kəsərli informasiya verir, bu isə təhsil sahəsində islahatlara meyilli olan siyasetçilər üçün qiymətli alətə çevirilir.

Beləliklə, təhsil sahəsində siyasetin global informasiya paneli hökumətlərə sinifdə nələrin baş verməsindən tətmiş toplantılarında nazirlər səviyyəsində qararların qəbuluna qədər təlimin yaxşılaşdırılması üçün siyasi islahatların və investisiyaların tərəqqisini izləməyə imkan yaradıq. Panel insan kapitalını inkişaf etdirməklə və göləçək nəslə uğur qazanmaq imkanı yaratmaqla ölkələrə təhsilələrinə sərbəst oxuması üçün siyasi islahatların və meyilli olan siyasetçilər üçün qıymətli vəzifələrə təqrib olunması üçün məlumatlar verəcək.

Təhsil sistemlərinin yaxşılaşması her tərəfli yanına teleb edir: uşaqlar təlim-hazır olmalı, müəllimlər müvəffəqiyətələrə demələr, məktəblər uyğun materiallara malik olmalı, məktəbin rəhbərliyi müvafiq idarəetmə və nazarıtə temin etməlidir. Bunları düzgün etmək üçün təhsil sahəsində siyaset hədəflərə uyğun olmalıdır.

Humanist mühit, obyektiv yanaşma

Şakir CƏFƏROV

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin “İmtahan sessiyasının təşkili və keçirilməsi barədə” müvafiq əmrinə uyğun olaraq Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin (BITK) 2018-2019-cu tədris ilinin payız seymanın imtahan sessiyasının fevral ayın 1-dək davam edib.

Kollecdə ferqli imtahan modelleri (test üsulu, yazılı imtahan) tətbiq edilir. İmtahan prosesində tələbələrinə bilişlərini nümayis etdirmək üçün lazımi şərait yaradılır. İmtahanın nəticələri barədə məlumatlar operativ olaraq kollecin saytında (www.bitk.edu.az “Tələbələr” + “İmtahan nəticələri”) müvafiq bölmədə yerləşdirilir.

Kollecin rəhbərliyi tərəfindən təlim-tərbiyə işlərinin keyfiyyətçicək yüksəldilməsi məqsədilə bir neçə istiqamətdə müəllim, tələbə və valideynlər məqsədyönüli işlər aparılır.

BITK-də qış imtahan sessiyasının mövcud qaydalara, normativ sənədlərə uyğun təşkil, tələbələrinin obyektiv qiyamətləndirilməsi və şəffaflığın təmin olunması, daxil olan hər bir şikayətin qısa müddədə araşdırılınması lazımi tədbir görülməsi, hemçinin imtahanlarda aşkarlığın təmin edilməsi üçün tələbələrin və valideynlərin istirakına şərait yaradılması kolleç rəhbərliyinin diqqət mərkəzindədir.

Kollecdə bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər görülr. Tələbələrin imtahan nəticələrindən narazı qaldığı halda apelyasiya şikayəti həlqəsi təmin edilir. Sesiyanın gedisi zamanı imtahanların nəticəsindən yaranan biləck narazılıqların arasındırılması və tələbələrin müraciətlərinin operativ və obyektiv şəkildə araşdırılması üçün Münəqşə Komissiyası yaradılıb. Münəqşə Komissiyasına müraciət edən tələbələr səbrələ dinlənilir və müvafiq qərarlar qəbul olunur.

Bu günədək Münəqşə Komissiyasına 129 tələbə müraciət edib. Bu müraciətlərin 119-u yazılı qaydada, 10-u isə test üsulu ilə verilən imtahanlardan

lemlərinə, onları düşündürən məsələlərə çox həssaslıqla, qayğı ilə yanaşırlar. Problemlərin üstüne gedib, onları yerindəcə operativ şəkildə həll etməyə çalışırlar. Yaşar İsgəndərov nəvəsi Camalın birinci kurs tələbəsi olduğunu, hazırda imtahan verdiyini söylədi. O, nəvəsinin çalışqan olduğunu, böyük məsuliyyətə imtahanlara hazırlaşdığını qeyd etdi. Əminliklə bildirdi ki, nəvəsi Camal əvvəlki imtahanlarda olduğu kimi, indi də bütün imtahanları uğurla verəcək. Y.İsgəndərov tələbələrin imtahanlara hazırlığını yüksək səviyyədə temin etmek üçün kitabxanada yaradılan şəraitdən, keçən illərdə ferqli olaraq kitabxanaların çox dəyişməsindən, yaxşı temir olmuş oxu zallarında imtahan güşəsi yaradılmışdan, imtahanlara düşən fənlər üzrə dərsliklər və olavə ədəbiyyatlarının təchiz olunmasından ağız dolusuna danışır.

Bir sözlə, valideynlər

Tədqiqatlar, eyni zamanda təcrübə göstərir ki, cəmiyyətin davamlı inkişafının təmin olunması təhsilin inkişafı ilə, təhsilin məzmun keyfiyyəti və onun yeni texnologiyalarla idarəetmə xüsusiyyətləri, bu istiqamətdə aparılan elmi araşdırmacların tətbiq mexanizmili ilə bilavasitə bağlıdır. Bu baxımdan təhsil cəmiyyətin davamlı inkişafına mane olan amillərin aradan qaldırılmışında, o cümlədən dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizədə mühüm rol oynayır.

Məlumdur ki, tarixən din cəmiyyət həyatının vacib bir komponenti kimi meydana gəlmış, döyərlərin, insan münasibətlərinin formallaşmasına, insanların tebiət, cəmiyyət haqqında təsəvvürlərinə müyyən təsir göstərmişdir. Məsələyə bu baxımdan yaşısaq, müqəddəs kitablar, o cümlədən Qurani-Kərimdə öksini tapmış əxlaqi-mənəvi döyərlər həmişə diqqət mərkəzində olmuş və insanın şəxsiyyətinin səciyyəvi xüsusiyyətindən biri kimi nəzərə alınmışdır. Lakin cəmiyyət üçün həmişə və bu gün də narahatlıq doğuran hal odur ki, bəzən dindən siyasi məqsədlər üçün istifadə olunmuş, insanların xurafata, fanatizmə sürukleməyə cəhd göstərilmiş, din pərdəsi altında radikal və ekstremist meyiller mənəvi cəhətdən sağlam hayat terzinə korlamışdır, vətəndaş homrəylini pozmağa, xalqın tarixi ənənələrinə, milli düşüncə sistemində zərbə vurmağa hədəfənlənmişdir. Bu baxımdan dini radikalizm və ekstremitəm bu gün də vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi, demokratik dövlət üçün təhlükə mənbəyi hesab edilir.

Dini radikalizm və ekstremitəm nədir? Sualına konkret cavab vermək üçün bu anlayışların mahiyyəti ilə bağlı bəzi məqamları diqqət yetirək. Ümumiyyətlə, radikalizm müyyən bir hədəfə çatmaq üçün başqlarının hüquq və azadlıqlarını pozmağa hazır olan birlilik və təşkilatları fealiyyəti ilə bağlı işlədirilən terminidir.

Araşdırmaclar göstərir ki, dini radikalizm dedikdə hər hansı bir dini etiqad əsasında formallaşmış, sonradan isə həmin etiqadın teməl inancları ilə qarşılaşdırılaraq və onları tənqid atəşinə tutaraq ondan uzaqlaşmış ideologiya başa düşültür.

Əsasən radikal dini birliliklər bu mövqədən çıxış edir. Onlar özündən fərqli dini inanc və eqidələrə qarşı barışmaz mövqə nümayiş etdirirler. Onlar aqressiv təbliğat metod və vasitələrindən istifadə edir, cəmiyyətin nizamını pozmağa cəhd göstərirler.

Ekstremitəm də qanunsuz fealiyyət hesab edilir. Ekstremitəm sosial-siyasi, dini və digər hədəflərə ifrat mübarizə metodları ilə çatmaq vəsaitisidir. Bu baxımdan bir məsələnin həlli zamanı barışmazlıq, ifrat yanaşma, zorakı tədbirlərin tətbiqidir. Ekstremitəm cəmiyyətdə qəbul edilmiş hüquq və etik normalara uyğun gəlmər.

Qeyd edək ki, radikalizm və ekstremitəm sözləri arasında nə qədər uyğunluq olsa da onları bir-birindən fərqləndirən xüsusiyyətlər də vardır. Ən başlıca fərqli odur ki, ekstremitəm ifrat ideyaların zorakı yollarla həyata keçirilməsidir.

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, müxtəlif dinlərin nümayəndələrinə qarşı düzümsüzlik, eyni zamanda konfessiyalarası qarşıdırma mahiyyətə dini ekstremitəmdir. Dini ekstremitəmin tətbiqi əsasən dini ekstremitət təşkilat vəsaitisilə həyata keçirilir. Dini ekstremitətlər milli-dini döyərlərə hörmətə yanaşmır, bu döyərlərə məhv etməyə, gözdən salmağa çalışırlar. Onların fəaliyyətində zorakılıq metodu üstünlük təşkil edir. Dini ekstremitəmə yuvarlanmış gənclər milli və bəşəri döyərlərdən intima edir, beləliklə, onların fealiyyəti dağıcılıq xarakter alır. Belə gənclər təhsildən de uzlaşmaşır və nəticədə özünü mənəvi cəhətdən təkmilləşdirir bilədiyindən cəmiyyət inkişafına mane olan elementlərə çevrilirler.

Məsələyə bu baxımdan yanaşaraq qeyd etməliyik ki, dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizədə təhsilin mühüm rolü vardır.

İnsanlar təhsil almaqla təbətət və cəmiyyət hadisələrinin mahiyyətini anlaya bilirlər. Təhsil insanın həyat yoluunu nurlandırır, ona ən çox məqamlarda yollar tapşırıqları açan vəsitedir. Məhz təhsil vəsitedən insan milli və bəşəri döyərləri mənimşəyir, cəmiyyətin inkişaf xüsusiyyətlərini öyrənə bilir, özünü dərk edərək həqiqəti anlamağı, cəmiyyətə fayda verməyin məsuliyyətini hiss etməyə başlayır.

Bu yanaşma həm də onu deməyə əsas verir ki, təhsil bilik, bacarıq və verdilərin

Dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizədə təhsilin rolü

Bu amillərin cəmiyyət üçün ciddi fəsadlar törədə biləcəyi şagirdlərə məqsədə uyğun şəkildə izah edilməlidir

İntiqam CƏBRAYILOV,
pedagoqika üzrə elmlər doktoru, Azərbaycan Respublikasının
Təhsil İnstitutunun Təhsil nəzəriyyəsi şöbəsinin müdürü

məcmuyu olmaqla yanaşı prosesdir, nəticədə, dəyərdir, vəsittədir.

Azərbaycan Respublikası dünyəvi, demokratik dövlətdir. Ölkə Konstitusiyasına görə din dövlətdən ayrıdır. Xalq milli ənənələrini, milli-mənəvi döyərləri yaşatmağa çalışır, multikultural döyərlərə böyük hörmətə yanaşır. Ölkəmizdə heç bir din nümayəndəsinin başqları ilə problemlə yoxdur. Konfessiyalararası problemlərimiz də yoxdur. Biz dinin siyasişləşdirilmesini dənən də istəməmişik, bu gün də, gələcəkdə də bunu istəmirik. Sadəcə olaraq dünyada cərəyan edən hadisələr, bəzi xarici ölkələrdə dinlər, məzəhəblər arasında ayrı-seçkilərin yaradılması, bəzi gənclərin bu işə cəlb olunması narahatlıq doğurur.

Qeyd edək ki, Azərbaycan həmişə tolerant olək kimi tanımır. Biz həmişə bir xalq, millət kimi başqa xalqlara, başqa dinlərə də hörmət göstərmışik. Lakin bəzi ölkələrdə dini radikalizm və ekstremitəm elementlərinin güclənməsi təhlükə menbəyi kimi bizi də narahat edir. Ona görə də mövcud ənənələrimizi yaşatmaq, milli birliyimizi möhkəmləndirmək üçün təhsil almaq, elmi biliklərə yiyələnmək, bu və ya digər məsələyə yanaşmada elmə üstünlük verməklə yanaşı, milli-dini döyərlərə əsaslanmaq vacibdir. Respublikamızda dini radikalizm və ekstremitəm elementlərinin yaranmaması, yaxud onlara qarşı mübarizə üçün möhkəm qanunvericilik bazası vardır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında (maddə 18. Din və dövlət, bənd 2) göstərilir ki, "insan ləyakatını alçaldan və ya insanperverlik prinsiplerine zidd olan" dönlərin(dini cərəyanların) yayılması və təbliği qadağandır". Konstitusiyannın 48-ci maddəsində (maddə 48. Vicdan azadlığı, bənd 4.) göstərilir ki, "dini etiqad və eqidə hüquq pozuntusuna bərəat qazandırırm".

Təcrübə göstərir ki, bəzən əcnəbilerin

ləmliyin və ya mənəviyyatın və digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün məhdudlaşdırılara bilər".

Müddeəldən göründüyü kimi, hər bir fealiyyət qanun cərçivəsindən olmalıdır. Qanunlarımız da insan hüquq və azadlıqlarının təminatına real imkanlar yaradır. Deməli, qanunların pozulması həm də insanların hüquq və azadlıqlarının qorunmasına mane olabilir. Ona görə də her bir vətəndaş qanun qarşısında məsuliyyətini derh etməsi üçün hüquq qaydalarını bilməli, ölkə Konstitusiyasında və digər qanunvericilik sənədlərində öksini tapmış müddəələrə öyrənməli, milli və bəşəri döyərlər əsasında fəal vətəndaşlıq mövqeyindən çıxış etməlidir.

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, dini

Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizədə ailədə aparılan tərbiya işi ilə bərabər, məktəbdə təlim-tərbiya işinin məqsədə uyğun təşkil mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Təhsil prosesində milli-dini döyərlərin elmi-pedaqoji tələblərə uyğun öyrənilməsi böyük mədənliyənə nail olunmalıdır. Nüfuzlu təhsil mühüm əhəmiyyətini təsdiq etməlidir.

Dini radikalist və ekstremist əməllər

cinayət xarakterli əməllərdir. Azərbaycan

min məqsədi əldə olunacaq ümumi nəticənin məzmununu öks etdirməklə müəllimin fealiyyət istiqamətlərini konkret, aydın şəkildə ifadə edir. Şagirdlər həyat bilgisi fənnini öyrənərək respublikamızın qanunlarını, həm də beynəlxalq insan hüquqları ilə tanış olurlar. Onlara aydın olur ki, həm ölkəmizdə, həm də beynəlxalq səviyyədə dini radikalizm və ekstremitəm qanunla yol verilməlidir. Dini ekstremitəm qarşı mübarizədən istifadə etməklə davamlı olaraq inkişafı, modernləşdirilməsi her bir vətəndaşın, cəmiyyətin inkişaf etdirilməsi üçün zəruriidir. Bu prosesde, töbii ki, milli döyərlərə önem verilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev və ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev öz mərzuva və çıxışlarında həmişə milli-dini-mənəvi döyərlərə yüksək qiymət vermiş, bu döyərlərin qorunması, tarixi ənənələrimizin yaşadılması və gənclərin milli ruhda şəxsiyyət kimi formalaşdırılması üçün praktik kömək göstərə bilər.

Bəzən yanlış olaraq dindarlıqla dini dəyərlər qarışdırılır. Beləliklə, dindarlıq ardıcılca təhsilsə qarşı çıxışlar da artımağa başlayır.

Ona görə də müükəmməl təhsil almaq, milli döyərlərə yiyələnmək, onun mahiyyətinə varmaq çox vacibdir. Hər bir millətin göləccəyi aldığı dünyəvi təhsilsənədən təhsilin müasirləşməsi, qabaqcıl dünya ölkələrinin təcrübəsindən istifadə etməklə davamlı olaraq inkişafı, modernləşdirilməsi her bir vətəndaşın, cəmiyyətin inkişaf etdirilməsi üçün zəruriidir. Bu prosesde, töbii ki, milli döyərlərə önem verilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev və ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev öz mərzuva və çıxışlarında həmişə milli-dini-mənəvi döyərlərə yüksək qiymət vermiş, bu döyərlərin qorunması, tarixi ənənələrimizin yaşadılması və gənclərin milli ruhda şəxsiyyət kimi formalaşdırılması üçün zəruriidir.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev dənən cəmiyyət həyatındaki rolundan bəhs edərək demisidir: "Dinin cəmiyyət həyatında, xüsusən gənclərin mənəvi-əxlaqi tərbiyəsində yeri və rolü düzgün istiqamətləndirilməli, mütərəqqi İslami döyərlərin təbliği və təsviqi müasir tələblərə səviyyəsində aparılmalı, dindən siyasi məqsədlər üçün istifadəyə yol verilməlidir".

Gördündüyü kimi, dövlət dini döyərləri məsələsi şəxsiyyət yetişdirilməsində mühüm vəsiti olur. Bizim dini döyərlərimiz həm də ölkəməməz təhsil məsələlərindən tərkib olur. Məsələyə bu kontekstdə yanaşaraq qeyd etməliyik ki, milli döyərlərimizən ana xətti isə Azərbaycanlıq məfkuresi, Azərbaycanlıq ideologiyasıdır. Yeni, dini döyərlər Azərbaycanlıq konsepsiyasına zidd olma bilmez və zidd deyil. Təhsil prosesində milli-dini döyərlərin öyrənilməsi məhz Azərbaycanlıq konsepsiyasına əsaslanmalı, milletimizə xas olmayan və elementlərə imkan yaradılmamalı, dini radikalizm və ekstremitəm cəmiyyət üçün çox ciddi fəsadlar törədə biləcəyi şagirdlərə (həm də tələblərlə) məqsədə uyğun şəkildə izah edilməlidir.

Tədqiqatlar sübut edir ki, müasir dövrde insanın və bütövlükda cəmiyyətin həyatında milli döyərlərə böyük önem verilməsi, heqiqətən, vacibdir. İnsan və cəmiyyətin həyatında mənəvi inkişafı, rəqabətəqəbil şəxsiyyətin yetişdirilməsi, dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizə apara bilən vətəndaşın formalaşdırılması təhsilsə, təlim-tərbiya işinə son derecə ciddi elmi yanaşmalarla bağlıdır.

Bu baxımdan dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizədə təhsilin böyük rol yaradır. Təlim prosesində və dərsdenənkonar

vaxtlarda şagirdlər "Bir saat elm öyrənmək altmış illik ibadətdən yaxşıdır", "Elmi uzaq Çində də olsa öyrənin", "Islam dinində düzülük, doğruluq, sədaqətliy, qəhrəmanlıq məsələləri", "Elmi beslikdən qəbre qəder öyrənin", "İslam dinində dostluq, yoldaşlıq məsələləri", "Islam dini və milli mənlik şüur", "Dövlət bayrağının rəngləri: bütövlük rəmzi" və sair konseptual, problem mövzulara aid müvafiq məsələlərlə bağlı kifayət qəder əsaslandırılmış fikirləri çatdırmaq mümkündür. Bu məsələlərin öyrənilməsi şagirdlərin milli ruhuna, şəxsiyyət kimi yetkinleşməsinə, onlarda Azərbaycan dövlətçiyyinə dəvətənədən sədəqət hissini möhkəmlənməsinə müsbət təsir göstərir. Araşdırmaclar və təcrübə göstərir ki, milli-dini dəyərlər təhsilənlərə öyrənilərənən vəzifələrənən növbətən alınır.

-təhsil proqramlarının imkanları;

-təlim və tərbiyənin keyfiyyət baxımdan yüksəldilməsinə təsir edən müvafiq dəyərlərin düzgün seçilməsi;

-dəyərlərin şagirdlərdə milli mənlik şurunun formalşdırılması kontekstində izah edilmesi;

-şagirdlərdə mənəvi, tənqidi, yaradıcı təsəkkürün inkişaf etdirilməsi;

-şagirdlərdə vətəndaşlıq keyfiyyətlərinin formalşdırılması və inkişafı;

-şagirdlərdə Azərbaycan dövlətçiliyinə sədəqət hissini formalşdırılması;

-təlim-tərbiye işində problem baxımdan məqsədə uyğunluğ, ardıcılıq, sistemlilikli əməl olunması.

Təcrübə göstərir ki, dini radikalizm və ekstremitəm qarşı mübarizə aparmaq üçün müxtəlif elm sahələri, o cümlədən pedagoqika və psixiologiya sahələri üzrə ciddi elmi tədqiqatlar aparılması vacibdir. Elmi araşdırmacların nəticələri təhsil müəssisələrində əqidəcə sağlam, milli vətəndaş təfəkkürünə sahib olan şagirdlərin, yeniyetmə və gənclərin formalaşdırılması üçün praktik kömək göstərə bilər.

Bəzən yanlış olara

		KİMYƏVİ ELEMENTLƏRİN DÖVRİ CƏDVƏLİ																	
		QRUPLAR																	
Dövrlər	Sıralar	A I B	A I I B	A I I I B	A I V B	A V B	A V I B	A V I I B	A V I I I B	H	He	- s elementlər	- p elementlər	- d elementlər	- f elementlər	- qeyri-metallar	- amfoter-metallar	- metallar	
1	1	H Hidrogen	Be Lümin	B Brom	C Karbon	N Nitritur	O Oksigen	F Fluor	Ne Neon	H Hidrogen 1s ¹	He Helium 1s ²								
2	2	Li Lümin	Be Brom	B Brom	C Karbon	N Nitritur	O Oksigen	F Fluor	Ne Neon										
3	3	Na Natrium	Mg Mgizal	Al Alumini	Si Silikat	P Fosfor	S Sulfur	Cl Kükürz	Ar Argon										
4	4	K Kaliyon	Ca Kalsium	Sc Sakandır	Ti Titani	V Vanadi	Cr Krom	Mn Mangan	Fe Fer	Co Kobalt	Ni Nikel								
5	5	Cu Müs. 39	Zn Müs. 39	Ga Ges. 39	Ge Ges. 39	As Arsen	Se Selen	Br Brom	Kr Krypton										
6	6	Rb Rodium 45	Sr Stronziyüm 45	Y Yttriyüm 45	Zr Zirkonyüm 45	Nb Nobrium 45	Mo Molybdenum 45	Tc Tecnetium 45	Ru Ruteniyüm 45	Rh Rheniyüm 45	Pd Padiyüm 45								
7	7	Ag Gümüş 45	Cd Kadmium 45	In Indium 45	Sn Sinenium 45	Te Tellur 45	I Yod 45	Xe Xenon 45											
8	8	Cs Cezium 45	Ba Bariyüm 45	La Lanthan 45	Hf Hafniyüm 45	Ta Tantaliyüm 45	W Wolframiyüm 45	Re Rheniyüm 45	Os Osmiyüm 45	Ir Iridiyüm 45	Pt Platiyüm 45								
9	9	Au Aurum 45	Hg Higiyüm 45	Tl Talinum 45	Pb Platiyüm 45	Po Poloniyüm 45	At Avat 210	Rn Rodon 222											
7	10	Fr Fransiyüm 78	Ra Radium 74	Ac Aktinium 74	Rf Rutherfordium 74	Db Dubnium 74	Sg Sinerium 74	Bh Beriyüm 74	Hs Hesiyüm 74	Mt Metyuryüm 74									
Baş oksidlər		R ₂ O ₂	R ₂ O ₃	R ₂ O ₃	R ₂ O ₅	R ₂ O ₃	R ₂ O ₇	R ₂ O ₇	R ₂ O ₄										
Uçuşu hidrogeni birleşimlər		RH ₄	RH ₃	RH ₂	RH														
*Lanthanoidlər		Ce Ce 140,12	Pr Pr 140,91	Nd Nd 144,2	Pm Pm 145,0	Sm Sm 150,3	Eu Eu 151,9	Gd Gd 157,2	Tb Tb 158,92	Dy Dy 162,00	Ho Ho 164,93	Er Er 167,24	Tm Tm 168,97	Yb Yb 170,92	Lu Lu 174,97				
**Aktinoidlər		Th Thorium 232,03	Pa Protactinium 231,03	U Uranium 238,03	Np Neptuniyüm 237,03	Pu Platiyüm 244,03	Am Am 243,03	Cm Kuroniyüm 247,03	Bk Berkoniyüm 247,03	Cf Kefoniyüm 251,03	Es Esiyüm 252,03	Fm Foniyüm 257,03	Md Midiyüm 258,03	No Nobiyüm 259,03	Lr Loriyüm 260,03				

Mendeleyev cədvəlinə modern baxış

Azərbaycanlı alim bu məşhur cədvəldə yenilik edib

F.Quliyev 1976-1981-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin kimya fakültəsində ali təhsil almışdır. Universiteti bitirdikdən sonra 1981-2014-cü illərdə AMEA-nın Kimya İnstitutunda elmi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1984-1986-ci illərdə AMEA-da aspiranturada təhsilini davam etdirərək elmi iş üzrənərda İsləmishdir. 1999-cu ildə “Dixlorhidrat-dimin eşirlerinin alınma texnologiyasının işlənilər hazırlanması” mövzusunda elmi işini müdafiə edərək kimya elmləri üzrə falsaş doktoru elmi dərəcəsini almışdır. Firudin müəllim 18 elmi əsərin, 3 müəllif şəhadətnaməsinin və iki patentin müəllifidir. O, həm də nəzəri biliklərinin gündəlik işində bacarıqlı təbiq etdiyi pedaqoqudur. 1997-ci ildən Bakı şəhəri Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyidə pedaqoiji fəaliyyət göstərir. O, İslədiyi müddətdə öz fənnini sagirdlərə sevdirməyi bacarmış, kimyaçı təcrübələrin, praktik işlərin aparılması daha çox üstünlük vermişdir. Firudin müəllim ali məktəblərə hazırlaşanlar üçün 3 hissədən ibarət olan “Kimyadan test bankı” kitabının müəllifidir.

Baxtiyar NƏCƏFOV,
AMEA Rəsiasiya Problemləri İnstitutunun
aparıcı elmi işçisi, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru,
professor, Rusiya Beynəlxalq Təbiətşünaslıq
Akademiyasının akademiki

etmiş olurlar. Cədvəl, müasir dərs programına uyğun tərtib edilmişdir ki, bu da şagirdlərin bilik və bacarıqlarının artırılmasına, yeni telim texnologiyalarının mənimsinəilməsinə kömək edəcəkdir.

Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinə edilmiş dəyişikliyi respublikamızın bir çox universitetlərinin mütəxəssisləri, kimyaçı elm adamları öz münasibətlərini bildirmişlər.

AMEA-nın akademik M.F.Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutunun laboratoriya rəhbəri, kimya elmləri doktoru Ə.Yaqubov və aparıcı elmi işçisi Y.Nağıyev müsbət rəy verərək, qeyd edirlər ki, F.Quliyevin kimyaçı elementlərin dövrü cədvəli təqdimətiqdən və şagirdlərin kimyadan müasir biliklərə yiyələnməsindən və yeni telim texnologiyalarının tətbiqindən öz bəhrəsini verəcəkdir.

Baki Dövlət Universitetinin “Üzvi kimya” kafedrasının professoru N.Q.Şixaliev, “Kimyanın tədrisi metodikası” kafedrasının müdürü, dosent Ə.T.Əzizov, AMEA M.F.Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutunun laboratoriya müdürü, akademik A.Əliyev tərəfindən də Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəline edilən modern dəyişiklik yüksək qiymətləndirilmişdir.

Mendeleyevin Elementlərin Dövrü Sistemi cədvəlinə yuxarıda qeyd edilən dəyişiklik Rusiya Federasiyasında neşr olunan kimya elmine aid jurnalarda da yer almışdır. Belə ki, “Evraziyiski soyuz üçün” (ESU) (Ejemesiyənli nauqny jurnal № 9(54)/2018) jurnalının “Ximiqeskiye nauki” bölməsində “Modern view on periodik table” adlı məqalələri dərc edilmişdir.

Bu barədə məlumatların daha 2 elmi jurnalda dərc olunması qeyd etmək lazımdır. “Nauka seqodnya fakti, tendensi, proqnozi” jurnalıdır. Həmin jurnalın 27 iyun 2018-ci il tarixli nömrəsinin “Ximiqeskiye nauki” bölməsində və “Voprosi obrazovaniya i nauki” jurnalında F.Quliyevin “Modern view on periodik table” adlı məqalələri yer almışdır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz mütəxəssisler tərəfindən əlavə cədvəlin yenilənmis variansi AMEA-nın müvafiq institutlarında, bəzək orta məktəb və liseydə müzakirə olunmuş və məktəblərdə tətbiqi tövsiyə edilmişdir. İnanıraq ki, bu cədvəl respublikamızda kimya fənninin dərindən mənimsinəlməsində öz töhfəsini verəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Gəncə Dövlət Universiteti

Aşağıdakı vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Kafedralar üzrə boş olan vəzifələr:

1. Azərbaycan dili
2. Psixiologiya
3. Təhsilin pedaqogikası və metodikası
4. Bodən tərbiyəsi və idman
5. Musiqi fənləri
6. Azərbaycan tarixi
7. Ümumi tarix
8. Sosial fənlər
9. Praktik xarici dillər
10. Riyazi analiz
11. Ümumi riyaziyyat
12. Kimya
13. Anatomiya, fiziologiya və zoologiya
14. Botanika
15. Fizika
16. İdarəetmə
17. Leksika və ölkəşünaslıq

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 15.11.2017-ci il tarixli 5/5 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində kafedra müdürü, dekan və dekan müvəvini vəzifələrinin tutulması” və 401 sayılı 07.08.1996-ci il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində professor-müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında” əsasnaməyə uyğun olunduğu gündən 1 ay müddətində qəbul edilir.

Ünvan: AZ 2000, Gəncə şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 459.

Gəncə Dövlət Universiteti, əsas bina (I)

Telefon: (022) 256-73-13; (022) 256-22-69

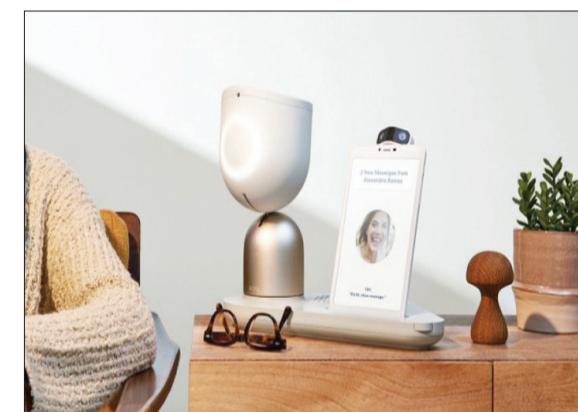
REKTORLUQ

Yaşlı insanlar üçün yeni robot hazırlanıb

Yusif ƏLİYEV

İsrailin “Intuition Robotics” şirkəti dünyannın ən böyük texnologiya sərgisi – “CES 2019”da xüsusi olaraq, yaşlı insanlar üçün hazırlanmış “ElliQ” “ağlı” sistemini təqdim edib. Yaşlı insanların əksəriyyəti bu və ya digər dərəcədə sosial təcrid olunma ilə rastlaşır, çünki onlar aktiv həyat terzi sürə bilmirlər və yaşla əlaqlı olaraq, müxtəlif sağlamlıq problemləri yaşayırlar. “ElliQ” robottu da məhz bunun üçün yaradılıb. O, əlavə ünsiyyət əhatəsi yaradır və asude vaxtin təşkilində sahibinə köməklə göstərir.

www.techcult.ru saytının məlumatına görə, “ElliQ” 3 moduldan ibarətdir: baza modulu, planşet və onun üçün dok-stansiyası rolunu oynayan stasionar modul. Onlar birlikdə istifadəçi ilə daimi əlaqənin saxlanması üçün nəzərdə tutulub. Bunun üçün modulların hər birinə videokamera və mikrofon destəkləri, hərəkət sensorları və nitqin səsləndirilməsi üçün səsgücləndiricilər quraşdırılıb. Üçüncü modul - istifadəçinin səsi reaksiya verərək və səhəbə zamamı diqqətli həmsəhəti təqdim edərək, əvvələn və əyilən “baş”dan ibarətdir.

İşıq şüaları 3D-çap prosesini 100 dəfə sürətləndirməyə kömək edib

ABŞ-in Miçigan Universitetinin mütəxəssisləri yenidən 3D-çap metodu hazırlayıblar. Bu üslub müxtəlif üçönlü obyektləri qat-qat deyil, bütünlük yaratmağa imkan verir.

Tədqiqatçılar xüsusi duru qatrandan və dalğaların uzunluğu ilə forqlənən iki işıq menbəyindən istifadə etməyi təklif edirlər. Yeni metodun özəlliyyəti ondan ibarətdir ki, şüalar materialın bərkiməsinə nəzarət etməyə kömək edir. Bir işıq menbəyi qatranın bərkiməsinə kömək edir, digəri isə bu prosesin dayandırılması üçün nəzərdə tutulub. Belə yanaşma sayə

Qış tətili ekskursiyaları

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki ümumi təhsil məktəbləri şagirdləri üçün qış tətili müddətində məarifləndirici tədbirlər və ekskursiyalar təşkil olunur.

BŞTİ-nin təşkilatlılığı ilə tətil günlərində məktəblilər Heydər Əliyev Mərkəzində, Təhsil Muzeyində ekskursiya edirlər. Heydər Əliyev Mərkəzində ekskursiya zamanı mərkəzin əməkdaşları işfırçılara qeyri-adı, mürəkkəb quruluşa malik və umikal tikili haqqında məlumat verərək, müasir Bakının simvollarından biri hesab edilən mərkəzə ümummilli li-

derin hayat və fəaliyyətinin bütün dövrlerini əhatə edən video və foto arxiv, sənədlər, elcə də müxtəlif eksponatların nümayiş etdirildiyini bildirirlər. Məktəblilər Heydər Əliyev Mərkəzində nümayiş etdirilən "Azərbaycan inciləri" sərgisi ilə tanış olurlar. Onlar sərgi vasitəsilə qədim tarixə, mədəniyyətə, adət-ənənələr sahib olan Azərbaycan haqqında olduqca maraqlı məlumatlar əldə edirlər.

Təhsil Muzeyində ekskursiya zamanı şagirdlər qabaqcıl təhsil məsəslələri və müəllimlər barədə məlu-

matlandırılır, eyni zamanda, tədris prosesini öks etdirən fotosəkillər, nadir dərs vəsaitləri və ləvazimatlar, müxtəlif illərə məxsus dərslik, proqram, əl işləri, albomlar, maketlər və digər eksponatlarla tanış olurlar. Fərqli yaş qruplarının tələbatına uyğun təşkil olunan ekskursiyalar zamanı qısa müəhazirlər oxunur, yaradıcı oyunlar keçirilir. Tətil günlərində məktəblilərin və valideynlərin təşəbbüsü ilə digər tarixi məkanlara, mədəniyyət mərkəzlərinə və ali məktəblərə də ekskursiyalar təşkil edilir. Belə ki, "İçərişəhər" və "Atəşgah məbədi" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruqları, Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyası, Üzeyir Hacıbəylinin ev muzeyi, Bakı Kitab Mərkəzi, Miniatur Kütüphane Muzeyi, Şirvanşahlar sarayı, "Qala" Arxeoloji-Etnoqrafiya Muzey Kompleksi, Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyi və digər muzeylərə də məktəblilər səfərlər edirlər. Ekskursiya zamanı məktəblilər eramızdan əvvəl III-II minilliklərdən orta əsrlərə qədər dövrü əhatə edən qaytaşı resmlər, Qaval daşı, keramika, möisət və bəzək əşyaları, silah və sikkələr, qədim ya-

yış kompleksinin konservasiya olunmuş qalıqları, xalçaçılıq, qədim zamanlarda yaşmış insanların həyat tərzisi, onların gündəlik və döyüş geyimləri ilə yaxından tanış olurlar.

Bundan əlavə, məktəblilər ekskursiyalar çərçivəsində müzeylerin kolleksiyalarına təməl olunur. Onlar ölkə əhəmiyyətli tarixi abidələr və eksponatlar barədə ətraflı məlumatlar verilir.

BŞTİ-nin tabeliyində fəaliyyət göstərən Uşaq-Gənclər İnkışaf mərkəzləri də tətil günlərində fəaliyyətlərinin davam etdirilir. Bu müəssisələr də məktəblilərin maraqlı, meyil və bacarıqlarının, intellektual seviyyə və yaradıcılıq qabiliyyətinin inkişaf üçün əlverişli şərait yaradırlar.

Qeyd edək ki, tətil günlərində məktəblilər üçün maarifləndirici tədbir və ekskursiyaların təşkil olunmasında əsas məqsəd şagirdlərin asudə vaxtlarını səmərəli təşkil etmək, onların dünyagörüşünü, bilik və bacarıqlarını artırmaq, uşaqlara milli-mənəvi deyərlərimizə hörmət hissi əşalamaq, tarixi abidələrimiz haqqında dolğun məlumatları çatdırmaqdan ibarətdir.

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor

Nurəddin Heydərov 538-21-66

Mühəsibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümlə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 4276, Sifariş 374

Məsul növbətçi: N.Rəhimov

Açı həyat hekayəsi

1992-ci ildə erməni zülmündən Bakıya üz tutarkən əsir alınan laçınlı müəllim Səma Kərimovanın xatirəsinə

Şəbnəm UĞURLU

Xəzif əsən sərin meh saçlarını üzünləpələrin sahili çırplıdıq tek çırır, sonra isə geri aparırırdı... Məsum baxışların arxasında gizlənən badami gözələr bir nöqtəyə zillənmiş, sanki ətrafdakı mənzərədən xəbərsizmiş kimi yönünü dəyişmirdi. Adındakı saflıq, gözəlliklə üzünə və qəlbinə hopmuşdu. Bu gün o, həmişəkindən də gözəl idi... Əynində uzun qırmızı don, kürəyinə tökülen gecə kimi siyah tellər və əlində xonça var idi. Qəlbində zamanın necə də tez ötdüyünü, hər şeyin kino lenti kimi gözünün öndəndən bir neçə saatda keçdiyini düşüñərək sevinc qarşıq təlaşlı bir səsən yaşıł çəmənliliklə üzüyuxarı gələn oğlunu söslədi: "Bala, tez ol, hər şey hazırlır. Maşınları qapıya getirin, xonçamız çoxdur", - dedi. Deyib-gülən bütün ailə, qohum-əqrəba şükür edərək qapıda duran maşın karvanına doluşḍular. Maşınlar yerindən tərəpərək, Qırqız dağlarının ətəyində yerləşən bu füsunkar kəndin yolları ilə hərəkətə başladı. Maşınların tərəpəni səsindən gözəri yavaş-yavaş açıldı. O səs qəflətən soyuq bir otağın qapı cırıltısı ilə əvəz olundu. Aylıqla istəmirdi, amma artıq gec idi...

İti addimlara ona yaxınlaşan düşmən əsgərlərinin yanındakı bir yabançı "Qırmızı Xaç" cəmiyyətindən gəldiyini və ondan yaxınlarına məktub yazıb-yazmayağına səruşdu. Ayağından aldığı yaranan qynaqlanan ağrının acısı baxışlarından oxunsa da, özünü güclərənən təyinatla yaradı. Yazacaq söz çox idi. Lakin söz ilə anladılmasi çətin olan tükirpədicili hissələr də var idi qəlbində. Yurdunun övladlarına təhsil vermək üçün keçdiyin dərslərdə həvəsle təbəşiri lövhəyə vuran o allər indi əsərək qələmi güclərə tutmuşdu. Gözündən dayanmadan axan yaşlar, titrəyən barmaqlar, bütün bədənini saran o dəhşətli ağrı, izahi çətin düşüncələri yazmaq qorxusu və günlərdən xəber tutmadığı esirlikdə olan 1 yaşılı körpəsi, daha neler...

Vətən nisgili, ailə faciesi, qardaş ölümü, esirlikdə olan digər qardaşının, balasının və nəvəsinin acısı ilə qovrularaq otaqda pərvəz edən, gözleri yollarda qalmış bir ananın qaprısi döyüldü. Amma gələn övladı deyil, ondan gələn məktub iddi... Yaşlı gözlərlə oxuduğu məktubda qızı Səma artıq geri dönməyəcəyi-

ni, daha doğrusu, əsirlikdə olmuş bir qadın kimi geri dönmək istəmədiyini yazmışdı. Əsildində ana bunu öncədən duymuşdu, axı o verdiyi tərihyəyə, qızının əlaqəsinə və Azərbaycan qadının rəşadətinə gözəl bələd idi... Lakin analıq hissindən doğan kiçik bir ümidi balasının bir gün dənəcəyinə inandırılmışdı onu... Səma o soyuq otaqda taqətsiz halda yatağına sərilişərək, ayağındaki ağrının acısı ilə qırırlırdı. O, gözərləri qapayıb yarımqıq qalmış yuxusunun ardını görmək, xəyalən də olsa kəndlərinə, oğlunun nişan mərasimini oldugu günə qayıtməq isteyirdi. Amma bu mümkinləşdi. Əsirlikdə olarkən ayrı düşdüyü bir yaşılı körpəsi Nurlanə xəyalından bir an belə çıxmırı. Nifret etdiyi bir yerde insana hər şey dözlülməz gəlir, o qapının pis cırıltısı kimi... Bu dəfə açılan qonşu otağın qapısı idi. Alçaq düşmənin gültüsədəsi otaqdan sürüdürlərən çıxardıqdan qadının naləsinə qarışmışdı. Nalə göylərədə fəğan edir və o nalə ucaldıqca, namusumuz, leyaqətimiz alçaldırı. Ən acısı isə, oradakı her bir qadın belə bir günün onlar üçün də geleceyini gözəl bilirdi...

Gecənin qaranlığında Səma ehmalca ətrafa boylandı. Vahimə içərisində idi, qonşu otaqda qadının naləsi hələ də qulaqlarında cingildiyirdi. Qəflətən nə düşündüdü, əlini günlərdir dərəq dəyməyən, qanla, palçıqla qarışan saçlarına apardı. Əlinə saç sancığı dəydi. Bunu ona rəhmli Allahın yetirdiyini düşünərek sevindi. Bəli, o artıq qərarını vermişdi, şərefli ölməyi düşmənə elində osir olmaqdan üstün tutaraq, saç sancığı ilə damarını kəsdi. Qan itirdikcə taqətdən düşür, bənizi avazıyr, gözələri yumulur və xəyalında yenə həyatının on xoşbəxt günü, oğlu Rüştənin nişan mərasimini canlandı - "Üzükləri götürdükümüz, ay Nurlanə-deyə Səma qızından soruşdu. "Axi insan həyəcanlı olanda unutqan olur".

Maşın karvanı menzilə çatdı... O, həvəsle maşından enib dərindən nəfəs aldı. Bütün qohum-əqrəbəsi əhatəsində idi, hamının sismasında sevinc hissi duyulurdu. Bu gün hamı ona bir başqa cür əziz gelirdi. Boylanub oğlu Rüştə və qızı Nurlanəyə sari baxdı. Birdən hər tərəfə qaranlıq çökdü. Çox istəsə də aradını görə bilmədi... O, xəyalın xoş hissələri ilə gözərləri onun üçün amansız olan bu dünyaya əbədi olaraq yumdu. Ömrünün 23-cü baharında heyati kimi yuxusu da yarımqıq qaldı. Səma şəhid oldu və ondan geriye oğlu Rüştə, ermənilərin dünya işçisindən məhrum etdiyi qızı Nurlanə və gelecek nesillərin də unutmayacaq ölümün gözünə dik baxan mərd bir türk qadınının acı həyat hekayəsi qaldı...

Etibarsız sayılırlar

Bakı şəhər 47 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Piriiev Elşən Rasim oğluna verilmiş A-403959 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 188 nömrəli tam orta məktəbi 1982-ci ildə bitirmiş Məmmədova Səməya İbrahim qızına verilmiş 636324 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lərik qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəbi 2006-ci ildə bitirmiş Bəşirov Rövşən Qəhrəman oğluna verilmiş B-303568 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə İbrahimov Qəhrəman İbrahim oğluna verilmiş B-101459 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 47 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş İbrahimov Qəhrəman İbrahim oğluna verilmiş A-654 443 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 146 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Zülfiqarova Mehriban Murad qızına verilmiş B-377982 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Musayev Vüsal Sahib oğluna verilmiş B-120634 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 146 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş İbrahimov Qəhrəman İbrahim oğluna verilmiş B-101459 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 1992-ci ildə Məlikov Əbülfəz Ağarəhim oğluna verilmiş İQB-833071 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 297 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Əhmədov Azər Nazim oğluna verilmiş B-379161 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 21 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Eminov Elmin Rasim oğluna verilmiş A-697805 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam Musiqi Texnikumu (indiki Ağdam Musiqi Koleci) tərəfindən 2004-cü ildə Möhrəmova Xəyala Sədrəddin qızına verilmiş BB-II-008319 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə Rüstəmov (Hacıyeva) Şəfəyat Asif qızına verilmiş B-090297 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 168 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Rəhimov İlqam Elman oğluna verilmiş B-596483 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kirovabad Dövlət Pedaqoji İnstитutu tərəfindən 1981-ci ildə Əhmədov Qürbət Əhməd oğluna verilmiş KB-046631 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Özəl Türk Liseyinin Lənkəran filialı 2005-ci ildə bitirmiş Məmmədov Emin Taleh oğluna verilmiş A-000704 nömrəli fərqlənmə attestatı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qusar rayon Nəcəfkənd kənd tam orta məktə

Tanıtım

İsmayıllı Şahbaz oğlu Əliyev 1931-ci ildə Füzuli şəhərində anadan olub. Keçmiş H.Zərdabi adına Kirovabad Pedaqoji İnstitutunu bitirib. Bir neçə il orta məktəblərdə müəllim işlədikdən sonra SSRİ Elmlər Akademiyası Riyaziyyat İnstitutunun aspiranturasında oxuyub. 1971-1984-cü illerde Yakutiya Dövlət Universitetinin riyaziyyat fakültəsinin cəbr və həndəsə kafedrasının müdürü işləyib. 1972-ci ildə Yakutiya Dövlət Universiteti nəzdində Respublika fizika-riyaziyyat məktəbini yaradıb və onun ilk direktoru olub. Fizika-riyaziyyat elmləri namizədi elmi dərcəcəsini və professor elmi adını alıb.

Oruc MUSTAFAYEV

Ötən əsrin 60-ci illərində SSRİ Nazirlər Sovetinin "Fizika-riyaziyyat və kimya-biologiya profilli ixtisaslaşdırılmış internat-məktəblərinin yaradılması barədə" 905 nömrəli qətnaməsinə müvafiq olaraq Moskva, Leningrad, Novosibirsk, Kiyev və Tbilisi Dövlət universitetləri nəzdində xüsusi istedadlı uşaqlar üçün bir neçə ixtisaslaşdırılmış fizika-riyaziyyat internat-məktəbləri təşkil olunub. Bu təqdən olan 6-ci fizika-riyaziyyat məktəbi isə 1972-ci ildə Yakutiya Dövlət Universiteti nəzdində yaradılıb. Bu məktəb Yakutiya (Saxa Respublikası) ərazisində açılmış ilk profil məktəb olmuş. Çoxları bəlkə də bilmir ki, 6-ci məktəbin yaradıcısı azərbaycanlı alim, qeyriadi təşkilatçıq qaziliyyatın malik olan İsmayıllı Şahbaz oğlu Əliyev olub. Budən sonra məqaləmiz Saxa Respublikasında ad hərəmətlə çəkilən azərbaycanlı alim barədər. Həmsöhbətimiz isə 1987-ci ildə həyatdan köçməs təhsil fədaiisi İsmayıllı Əliyevin qızı, Rusiya Jurnalistlər Birliyinin üzvü Emiliya Əliyevadır.

- Yakutiyyada belə bir məktəbi açmaqdə atanızın məqsədi nə idi?

- Mən bilirom ki, atam dəqiq elmlərin böyük vürğunu id. Demək olar ki, o, bütün həyatını tədris etdiyi fənlərinə, əsasın da riyaziyyata həsr etmişdi. Sovet İttifaqında cəmi bir neçə belə məktəb var idi - Moskova, Kiyevdə, Novosibirskdə, Tiflisdə, Leninqradda. Altıncı fizika-riyaziyyat məktəbi isə azərbaycanlı İsmayıllı Əliyev tərəfindən Yakutiyyada açılmışdı.

Bir insan həm universitetdə kafedra müdürü və yaratdığı məktəbin direktoru, müəllimi kimi necə eyni keyfiyyətdə işləyə bilər. Universitedə işlədiyi müddədə atam 3 fizika-riyaziyyat elmləri doktoru və 14 elmlər namizədi hazırlamışdı. Onlardan bəziləri atamın işlədiyi Şimal-Sərq Federal Universitetində indi professor, dosent işləyir. Yetirmələrindən biri hətta Biysk Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru olub. Novosibirsk Dövlət Universiteti (NDU) nəzdində fizika-riyaziyyat məktəbinə istedadlı şagirdlərin cəlb olunması işi bu ali məktəbin cəbr və həndəsə kafedrasının dosenti olaraq İsmayıllı Əliyevə həvalə olunmuşdu. Bu məqsədlə o, bu ali məktəbin nümayəndəsi olaraq Yakutiyyada respublika riyaziyyat olimpiadasında iştirak eden şagirdlərin seçimine başlamışdı. Atam qeyd edirdi ki, yakut məktəbilərində qeyri-adi düşüncə tərzi var. Bu, özünü riyaziyyat məsələlərinin hellində göstərirdi. Tapşırıqları ənənəvi üsullarla həll etmək mümkün idi, amma yakut məktəbiləri başqa orijinal fikirləri əldə rəhbər tuturdular. Bütün bunlar İsmayıllı Əliyevdə dərin elmi yaradıcılıq həvəsi yaradırdı. Nəticədə o, NDU nəzdində olan analoji məktəbini Yakutiyyada açılışı ideyası ilə yaşayırı. Gözənləniləmən Yakutiya Dövlət Universitetinin rektoru İ.Popov onun təşəbbüsünə dəstək verərək, İsmayıllı Əliyevi rəhbərlik etdiyi universiteti işləməyə dəvet etdi. Baxmayaraq ki, atam artıq aspiranturani müvəffaqiyyətlə bitirərək, Novosibirsk Dövlət Universitetində dosent vəzifəsində çalışırı.

Respublika fizika-riyaziyyat məktəbinin şagirdləri ilk günlərdən riyaziyyat və fizika üzrə respublika və şəhər olimpiadalarında liderlik mövqeləri tutdular. İndi təkcə rəqəmlər səslənir, mən hazır nəticələr haqqında danışram, amma bütün bu gözel hekayətin arxasında atamın, elmə ürk-

vıdalasıdır. Atam öz fənnini sevməyən müəllimi işdə saxlamağı mənasız hesab edirdi.

İkinci, o, müəllimlərə məktəbə pis əhvali-ruhiyyədə gəlməyi qadağan edirdi. Bir dəfə dəhlizdə müşqavilə ilə həm də universitetdə çalışan tarix müəllimlərə rastlaşmışdı. Bu müəllim dəhlizdə qəsqabaqlı tərzdə əldə portfel gedirdi. Atam dərhal onu öz kabinetinə dəvet etdi və dedi: "Bura da bütün respublikadan istedadlı uşaqlar oxuyurlar, onlar indi öz eziyələrindən uzaq yaşayırlar. Siz anlamalısınız ki, biz uşaqları yalnız öyrətməli deyil, həm də onlara valideyn istiliyi, nəvəzisi hədiyyə etməliyik. Əger sizin əhvali-ruhiyyəniz pisdirsə, onda yaxşı olar ki, işə heç golməyəsiniz, riyaziyyat dərsinizi mən keçərəm". Atam müəllimlər iclasında tez-tez deyərdi ki, müəllim məktəbə sanki bayrama getdiyi

məşgələlərin vaxtı qədər idi. Bu günə kimi məktəbin respublikanın ən ucqar guşələrindən oxumağa gələn şagirdləri üçün öz yataqxanası var.

- Məktəb mühiti necə idi və uşaqlara hansı keyfiyyətlər aşınırırdı?

- Fizika-riyaziyyat məktəbində təkcə tədrisə deyil, həm də mədəni proqramlara böyük diqqət ayrılrı. Məktəbə qəbul olan uşaqlar öz təqdimatlarını edirdilər: kimse mahni oxuyur, kimse milli yakut aletində (xomus) ifa edir, kimse səhneciklər göstərirdi... Sonra isə birləşdə müəllifi uşaqların özlərinin olduğu himni ifa edirdilər. Onlar məktəbi bu qədər sevirdilər. İndi bu uşaqlar böyüyürlər, atam yaşına çatıblar, baba-nənə olublar, onlar bu gün de ünsiyyət saxlamaqda davam edir, bir-birlərini dəstekləyirlər - bütün bunlar təhsil müəssisəsinin

ru İvan Şamayev birlikdə kəsiblər. Məktəbin yeni binasında onun yaradıcısı olan azərbaycanlı İsmayıllı Əliyevin adını daşıyan böyük akt zali var. Məktəbin yubiley tədbirlərində atamın xatirəsi xoş, səmimi sözlərlə xatırlanır, gecələr keçirilir, atamın yetirmələri olan alımlar, həmkarları dəvət olunur. Onlar böyük səmimiyyət və hörmətlə öz müəllimlərini yada salır, məktəbin həyatından qəribə hadisələr dəmirşərlər. Bizim ailəmiz də kənarda qalmır. Atamızın xatirəsini anıraq, ailəmizin qərarı ilə məktəbin qurucusu İsmayıllı Əliyevin adına mükafat təsis edilib. Hər tədris ilinin sonunda yekun tədbirdə məktəbin pedaqoji şurasının töddimati ilə biz mükafatı fərqlənən şagirdlərə təqdim edirik. Mükafat beynəlxalq olimpiadalarla layiqince iştirak edən uşaqlar alır. Bütün bunlar atamın xatirəsinə çəkmək niyyətində olduğum sənədlə filmin əsasını təşkil edəcək.

- Atanızı necə xatırlayırızsınız? Bir insan, ata, müəllim kimi o sizin yaddaşınızda necə qalıb?

- Mən onu yaddaşımda ən xeyirxah, ən həssas və ən qayğılı validən kimi saxladım. Həqiqətən, bu gün müəllimlərdən kiminsə öz həyat yoldaşının əynindən kürkünə çıxarıraq, onu ucqar rayondan, çıxışlı ailədən oxumağa gəlməyə, valideynlərinin isti paltar almağa imkanı çatmayan qızza geyindirməsini təsəvvür etmək çətindir. Atam belə etdi, cümlə hər bir şagirdi üçün öz övladı kimi narahatlılıq keçirirdi. Bu cür nümunələr onun həyatında sysiz-hesabsız idi. Mən və böyük bacım Ziba-xanım professor atamızın izi ilə getmedi, iş elə gotirdi ki, mən jurnalistikam, bacım tibbi scədi. Bacım beynəlxalq dərcələi həkim osteopat, onun həyat yoldaşı tibb elmləri doktor, professor və respublika xəstəxanasında cərrah işləyir.

Tələbələri deyir ki, İsmayıllı müəllim M.V.Lomonosovun bu sözlerini rəhber tuturdu: "Universitet nəzdində gimnaziyalar olmalıdır, universitet onlarsız toxumulsız əkin yeri kimidir. Burada məktəb fənlərini tədris etmək lazımdır ki, məzunlar universitetlərin ən yüksək məşgələrinə başlaşmaqda bacarıqlı olsunlar". O, bu işin dövlət əhəmiyyəti olmasına barədə özünə hesabat verir və yuxarı siniflərdə uşaqların təlimində diferensasiya principini təcrübədə reallaşdırılması vacibliyini dərk edirdi. Ən vacib məqam o idi ki, İsmayıllı müəllimin məktəbində şagirdlərə müstəqil düşünməyi və işləməyi, oxuduqlarından və eşitdiklərindən şəxsi nüeticalər çıxarmağı öyredirdilər. Məktəbin riyaziyyat üzrə tədris programına universitetdə öyrənilən kurslar daxil edilmişdi: "Ədədlər nezəriyyəsi", "Qalua nezəriyyəsi", "Qraflar nezəriyyəsi", "Kombinatorika" və başqaları. Şagirdlər arasında məsələlərin həlli üzrə daimi yarışlar gedirdi. Hər gün internatın dəhlizində asılmış xüsusi cədvəldə kimin nə qədər riyazi tapşırıq həll etməsinə dair məlumat yerləşdirilirdi. Məktəbin şagirdləri qarşısında duran əsas tapşırıqlar bunlardır: riyazi mədəniyyətə sahib olmaq; daim öz bilik ehtiyatını artırmaq; zəruri bilikləri müstəqil şəkildə əldə etməyi öyrənmək; elmi-tədqiqat işi aparmaq; mühəzirəyə quşaq asa bilmək, mühəzirəçinin çatdırmaq istədiyi əsas fikri tutmaq, düzgün konsept yazmaq.

İsmayıllı Əliyev şagirdlərinə "Lazımsız informasiyani qəbul etməməyi öyrenin, başımızı zibilləməyin, özümüzü qoruyun", - deyə məsləhət görürdü. Axşam saat 10-dan sonra heç kəsə işləməyə icazə vermirdi, deyirdi ki, beyin gecə orzində dincəlməlidir. Şagirdlərindən yuxarı rejimində deqiq əməl etmələrini tələb edirdi.

İsmayıllı Əliyevin tələbəsi, Qalina Moxnaçevskaya (Saxa Respublikası):

- O, öz ürəyini uşaqlara, sevdiyi işə həsr etmiş, adı böyük hərflərlə yazılın İnsanı id. Novosibirskdə universitetdə oxuduğu illərdə onu çox parlaq, gələcək gözəyirdi. O, riyaziyyat elminin ulduzu sayılan akademik Maltsevin sevimli tələbəsi idi. İsmayıllı Şahbazoviç Azərbaycana, vətəne gedə və ya Novosibirskdə qala, çox gözəl karyera əldə edə bilərdi. Amma o, hamını təccübələndirək bizim respublikamı scədi. Öz seçimini edərkən əmin idi: azərbaycanlılar və yakutları ümumi türk qanı birləşdirir. Keçidiyi məşgələ və məktəb tədbirlərində bunu təkrarlamayı sevərdi.

Rusiyada məktəb yaratmış azərbaycanlı müəllimin həyat yolu

45 il əvvəl İsmayıllı Əliyevin əsasını qoyduğu təhsil ocağının şagirdləri olimpiadalarda lider mövqelərini saxlayırlar

dən bağlı olan bir insanın gördüyü böyük işlər durur. Onun şagirdləri, universitet tələbələri bimiz evimizdə doğma uşaqlar kimi qarşılındır. Anamın sözlərinə görə, məşgələlərinin bir qismi bimiz evimizdə keçirdi. Atam materialı şagirdlərinə izah edən vaxtı anam uşaqlar üçün nahar və şam yeməyi hazırlayırdı, yəni atamın bütün işlərində ona dəstək verirdi. Əminəm ki, məhz belə bir etibarlı ailə mühitində atam tamamilə öz işlərinə yüklenə bilirdi.

- Sovet dövründə belə bir məktəbi açmaq çox çətin idi. Kimlər atanızı dəstəkləyirdi? Məktəb necə açıldı?

- Siz haqlısınız, sovet dövründə hər şey heç də anan deyildi, her bir ideyaya "lupa"-nın gözü ilə baxırdılar. Atam sadə, mədəni ailədən idi. Onun nə zəngin valideynləri, nə de hansısa nüfuzlu insanların şəxşində himayəçiləri var idi. Mən indi sixilmədən deyə bilərəm ki, o, gənclik illərində yay tetillərində dincəlmirdi, məktəbə lazımlı olan ləvazimatları - dəftər, qələm və s. elədə etmək üçün işləyirdi. O, biliklərə o qədər aludə olmuşdu ki, hər hansı maneə qarşısında dayanırdı. Elmə olan marağının onu SSRİ Elmlər Akademiyasının Riyaziyyat İnstitutunun aspiranturasına götürmişdi, onun elmi rehberi tanınmış akademik Anatoli İvanoviç Maltsev olub. Respublika fizika-riyaziyyat məktəbi atamın qətiyyəti, inadkarlığı və özüne olan inamı, belə bir məktəbin yaradılmasına ehtiyacın olmasına sərsilməz əminliyə sayəsində açıldı.

Məsələ ondadır ki, yakutlar riyaziyyatda çox meyllidir, bunu atam hələ Novosibirskdə işləyərlən hiss etmişdi, onun tələbələri arasında dəqiq fənlərə meylliliyi olan yakut gəncərlər az deyildi. Mümkündür kük, o, öz müşahidələri nəticəsində Yakutiyyaya gəlməyə razılıq vermişdi. Yakutiyya Dövlət Universitetinin təhbərləri Novosibirskdən dəvə olunmuş İsmayıllı Əliyevin fizika-riyaziyyat məktəbinin açılması barədə ideyəsini dəstəkləmişdi. Universitetin tədris korpusuna aid olan ikimərtəbeli bina və respublikanın ayrı-ayrı rayon və kəndlərindən gəlmis uşaqların yaşadığını yataqxana da yeni məktəbə verilmişdi. Atama dəstək hem də Moskvadan Maarif Nazirliyindən gəlmişdi. Razılaşın ki, indiki vaxtda belə bir şeyi təsəvvür etmək belə çətdir.

- Atanızın rəhbər tutduğu əsas pedaqoji prinsipləri nələr idi?

- Atamın əsaslığındı prinsiplər çox idi. Onların hamısı dəqiq və konkret idi. Onlardan bəziləri barədə danışacağam. Birincisi, bu və ya digər müəllimi işə qəbul edərkən, hökmen onun ilk dərsində işarə edir, sinifdə birinci partada oturar və diqqətə dərsin necə keçiləcəsinə qulaq asardı. Bu, universitet nəzdində fəaliyyət göstərən yegane məktəb idi. Burada məktəb yaşlı uşaqlara universitet programı əsasında dərslər keçilirdi. Məktəbdə dərsin vaxtı tələbələrin universitetdə keçidiyi

İsmayıllı Əliyev şagirdləri ilə

İsmayıllı Əliyev ailəsi ilə

kimi getməlidir, əks halda bu, iş deyil. Onun eqidəsinin görə, uşaqları heç nə narahat etməməli və heyəcan yaratmamalıdır, belə olaraq hələdən onlar məmənəyyətə oxuyaq yənətəcələr olacaq.

Üçüncüsü, o, həmisi bir məsələdə tam əmin idi - pis şagird olmur. Pis müəllimlər var ki, uşaqları az diqqət ayırrılar. Atam üçün uşaqların hansı ailədən olmaları qətiyyətli əhəmiyyətli deyildi. O, uşaqların təhsilində can atmalarına diqqət yetirirdi. Belə həllər olurdu ki, dərslərdən 2 alan şagirdlər şəxsen məşgəl olurdu və bu uşaq özünü düzəldirdi.

- Atanızın yaratdığı məktəbi digər təhsil ocaqlarından fərqləndirən əsas xüsusiyyətlər nələr idi?

- Respublika fizika-riyaziyyat məktəbi - rəsmən bu adla yaradılıb və indi Respublikalı liseyi kimi tanınır. Zaman keçdikcə adı istedadlı uşaqlara üçün məktəb kimi adlanmağa başlayıb. Məktəbdə aztəminatlı çoxuşaqlı ailələrdən olan şagirdlər təhsil alırdı. Bu, universitet nəzdində fəaliyyət göstərən yegane məktəb idi. Burada məktəb yaşlı uşaqlara universitet programı əsasında dərslər keçilirdi. Məktəbdə dərsin vaxtı tələbələrin universitetdə keçidiyi

fələ